

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (pirmoji kolegija)

SPRENDIMAS

2004 m. spalio 5 d. *

Byloje T-45/01

Stephen Sanders, gyvenantis Oxon (Jungtinė Karalystė), ir 94 ieškovai, kurių pavardės pateikiamos priede, atstovaujami P. Roth, QC, *barristers* I. Hutton ir A. Howard,

ieškovai,

prieš

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama J. Currall ir L. Escobar Guerrero, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

palaikomą

Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos J.-P. Hix ir A. Pilette, bei Hix ir B. Driessen,

įstojusios į bylą šalies,

* Proceso kalba: anglų.

dėl žalos, tariamai patirtos dėl neįdarbinimo Europos Bendrijų laikiniais tarnautojais bendroje įmonėje *Joint European Torus* (JET), atlyginimo,

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas B. Vesterdorf, teisėjai M. Jaeger ir H. Legal,
posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2003 m. gegužės 8 d. ir rugsėjo 23 d.
posėdžiams,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

1 EAEB sutarties 1 straipsnio 2 dalyje nurodoma:

„Bendrijos uždavinys – sudarant būtinas sąlygas sparčiai kurti ir plėtoti branduolinę pramonę prisidėti prie gyvenimo lygio valstybėse narėse gerinimo ir santykių su kitomis šalimis plėtojimo.“

- 2 EAEB sutarties 2 straipsnis numato, kad siekdama įgyvendinti savo tikslus, Europos atominės energijos bendrija (EAEB) skatina mokslo tiriamąjį darbą ir laiduoja techninės informacijos sklaidimą.

- 3 EAEB sutarties 49 straipsnyje nurodoma:

„Bendrosios įmonės steigiamos Tarybos sprendimu.

Kiekvienai bendrajai įmonei suteikiamas juridinio asmens statusas.

Kiekvienoje valstybėje narėje ji gali naudotis visomis teisėmis, kurias juridiniams asmenims suteikia tos valstybės įstatymai. Ji gali įsigyti ir perduoti kilnojamąjį arba nekilnojamąjį turtą bei šalies teisėmis dalyvauti teismo procesuose.

Kiekvienai bendrajai įmonei galioja pramonės ir komercinėms įmonėms taikomos taisyklės, jei šioje Sutartyje ar jos pačios įstatuose nenumatyta kitaip. Bendrosios įmonės įstatuose gali būti pateikiama papildoma nuoroda į valstybių narių nacionalinius įstatymus.

Išskyrus tuos atvejus, kai jurisdikcija tuo klausimu pagal šią Sutartį suteikiama Teisingumo Teismui, ginčai, susiję su bendrosiomis įmonėmis, yra sprendžiami atitinkamų kompetentingų nacionalinių teismų.“

4 Remiantis EAEB sutarties 51 straipsniu:

„Kol įkuriamos už bendrųjų įmonių veiklą atsakingos institucijos, Komisija atsako už visų Tarybos sprendimų, susijusių su šių įmonių steigimu, vykdymą.“

5 EAEB sutarties 152 straipsnis nurodo:

„Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti Bendrijos ir jos tarnautojų ginčus neperžengiant tarnybos nuostatuose arba įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis jose numatytų sąlygų.“

6 Remiantis EAEB sutarties 151 straipsniu:

„Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ginčus, susijusius su žalos atlyginimu, numatytu 188 straipsnio antrojoje pastraipoje (EAEB)“ .

7 Pagal EAEB sutarties 188 straipsnio 2 dalį:

„Deliktinės atsakomybės atveju Bendrija pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią, eidami savo pareigas, padaro jos institucijos ar jų tarnautojai.“

- 8 Bendroji įmonė (*joint undertaking*) *Joint European Torus* (JET), kurioje dirba ieškovai, buvo įsteigta 1978 m. gegužės 30 d. Tarybos sprendimu 78/471/Euratomas (OL L 151, p. 10) EAEB programai „*Fusion*“ įgyvendinti, kuri numatė didelio toroidinio įrenginio tokomako tipo ir jo papildomų įrenginių sukūrimą, funkcionavimą ir eksploataciją. Iš pradžių projektui JET įgyvendinti numatytas 12 mėnesių terminas tris kartus buvo pratęstas: 1998 m. liepos 25 d. Tarybos sprendimu 88/447/Euratomas (OL L 222, p. 4) iki 1992 m. gruodžio 31 d., 1991 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimu 91/677/Euratomas (OL L 375, p. 9) iki 1996 m. gruodžio 31 d. ir 1996 m. gegužės 7 d. Tarybos sprendimu 96/305/Euratomas (OL L 117, p. 9) iki 1999 m. gruodžio 31 dienos. Programa pateko į Europos termobranduolinės sintezės plėtros susitarimo taikymo sritį.
- 9 Bendrosios įmonės įstatai (toliau – įstatai), pateikiami Sprendimo 78/471 priede, įtvirtina, kad jos pagrindinė buveinė yra Culham, Oxfordshire, Jungtinėje Karalystėje ir kad jos nariai, be EAEB, yra valstybės narės arba jų institucijos, kompetentingos atominės energetikos srityje, ypač priimančioji organizacija *United Kingdom Atomic Energy Authority* (UKAEA), o priėmus Sprendimą 91/677 – ir Šveicarijos Konfederacija.
- 10 Įstatuose įtvirtinta, kad JET institucijos yra taryba ir projekto direktorius. JET tarybai padeda vykdomasis komitetas ir ji gali kauptis nuomonės į mokslo tarybą.
- 11 Remiantis įstatų 4.2.2. straipsniu:

„JET tarybos funkcijos:

<...>

- d) pasiūlyti Komisijai arba atitinkamais atvejais priimančiai organizacijai įdarbinti direktorių ir vyriausiųjų projekto personalą ir nustatyti jų paskyrimo laiką, tvirtinti pagrindinę projekto grupės struktūrą ir priimti sprendimus dėl personalo skyrimo bei valdymo procedūros;

<...>

- f) pagal 10 straipsnį tvirtinti metinį biudžetą, įskaitant etatų sąrašą, projekto plėtros planą ir projekto sąnaudų įvertinimą.“

12 Pagal įstatų 7 straipsnį projekto direktorius yra bendrosios įmonės vykdomoji institucija ir teisėtas jos atstovas, „pagal JET tarybos nurodymus vykdamas projekto plėtros planą ir vadovaujantis projekto valdymui“. Jo „funkcijos yra:

- a) organizuoti, vadovauti ir kontroliuoti projekto grupę;
- b) teikti JET tarybai pasiūlymus dėl pagrindinės projekto grupės struktūros ir siūlyti tarybai vyriausiojo personalo kandidatūras.“

- 13 Įstatų 8 straipsnio dėl projekto grupės pirminėje redakcijoje, taikytoje iki 1998 m. spalio 21 d. (žr. 25 ir 26 punktus), nurodyta:

„8.1 Projekto grupė padeda projekto direktoriui vykdyti savo pareigas. Projekto grupės personalas nustatomas metiniame biudžete pateikiamame etatų sąrašė. Pagal 8.3 (straipsnį) personalą sudaro bendrosios įmonės narių darbuotojai ir kiti darbuotojai. Projekto grupės personalas įdarbinamas pagal 8.4 ir 8.5 (straipsnių) nuostatas.

8.2 Projekto grupė turi išlaikyti pusiausvyrą tarp būtinybės užtikrinti projekto, kaip Bendrijos projekto, pobūdį, ypač kiek tai susiję su atitinkamo kvalifikacijos lygio reikalaujančiomis darbo vietomis (fizikų, inžinierių, atitinkamo lygio administratorių), ir suteikti kuo daugiau įgaliojimų projekto direktoriui parenkant personalą, siekiant užtikrinti veiksmingą valdymą. Taikant šį principą būtų atsižvelgiama į bendrosios įmonės narių, nepriklausančių Europos Bendrijoms, interesus.

8.3 Bendrosios įmonės nariai aprūpina bendrąją įmonę kvalifikuotu mokslo, technikos ir administraciniu personalu.

8.4 Personalas, kuriuo aprūpina priimančioji organizacija, išlieka šios organizacijos darbuotojais pagal tarnybos minėtoje organizacijoje sąlygas ir yra jos skiriamas į bendrąją įmonę.

8.5 Išskyrus, jei bus nuspręsta kitaip, atskirais atvejais pagal JET tarybos priimtas personalo skyrimo ir valdymo procedūras personalą, kuriuo aprūpina ne priimančią instituciją, bet kiti bendrosios įmonės nariai, kaip ir visą kitą personalą, Komisija įdarbina laikiniais tarnautojais pagal kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas ir skiria į bendrąją įmonę.

8.6 Visas personalas, dalyvaujantis projekto grupėje, yra pavaldus projekto direktoriui.

8.7 Visas išlaidas personalui, įskaitant išlaidas darbuotojams, kuriuos į bendrąją įmonę skiria Komisija ir priimančioji organizacija, padengia bendroji įmonė.

8.8 Visi nariai, sudarę asociacijos sutartis su (EAEB), įsipareigoja suteikti darbo vietą personalo nariams, paskirtiems į projektą ir laikinai įdarbintiems Komisijoje, po jų užduočių projekte įvykdymo.

8.9 JET taryba nustato išsamias personalo skyrimo ir valdymo procedūras.“

¹⁴ Byloje *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* (271/83, 15/84, 36/84, 113/84, 158/84, 203/84 ir 13/85, Rink. p. 167), kurioje 1987 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismas priėmė sprendimą, ieškovai, Didžiosios Britanijos piliečiai, įdarbinti UKAEA ir paskirti į bendrąją įmonę dalyvauti projekto grupėje, ginčija tos įmonės JET direktoriaus sprendimą, priimtą Komisijos vardu, kuriuo atsisakoma integruoti

juos, kaip laikinuosius tarnautojus, į Komisijos personalą pagal EAEB sutartį. Jie, visų pirma, remiasi tuo, kad dėl 8.4 ir 8.5 straipsniuose įtvirtinto nevienodo požiūrio bendrosios įmonės įstatai yra neteisėti.

- 15 Teisingumo Teismas nustatė, kad šiomis nuostatomis „siekiama įtvirtinti nevienodą požiūrį, priklausomą nuo organizacijos narės, kuri paskyrė į bendrąją įmonę atitinkamą tarnautoją“ (32 punktas). Tačiau Teismas pažymėjo, kad „JET yra (buvo) išimtinai mokslo tyrimams ribotam laikotarpiui įsteigta įmonė“ (35 punktas) ir nurodė ypatingą UKAEA, kuri kaip priimančioji organizacija turėjo įsipareigojimų, padėtį (36 ir 37 punktai). Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Teisingumo Teismas patvirtino, „kad specifinė priimančiosios organizacijos UKAEA padėtis JET atžvilgiu, kuri nebuvo panaši į jokios kitos organizacijos JET narės padėtį, yra objektyvus nevienodo požiūrio, įtvirtinto įstatų 8.4 ir 8.5 punktuose, pateisinimas“ (38 punktas).
- 16 1991 m. gruodžio 10 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioje išsakyta nuomonė apie pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, keičiančio bendrosios įmonės JET įstatus, ir išreiškė bėgštavimus dėl to, kad skirtingas tyrinėtojų, dirbančių Komisijoje ir nacionalinės valdžios institucijose, atlyginimas sukelia įtampą JET viduje (OL C 13, 1992, p. 50).
- 17 Bylose *Altmann ir kt. prieš Komisiją* (T-177/94 ir T-377/94, Rink. p. II-2041), kuriose 1996 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą, ieškovai, Didžiosios Britanijos piliečiai UKAEA personalo nariai, paskirti į JET, ginčijo Komisijos sprendimus, atmetančius jų prašymus įdarbinti laikiniais Bendrijų tarnautojais. Jie rėmėsi pasikeitusiomis aplinkybėmis, atsiradusiomis po minėto sprendimo *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* paskelbimo.

- 18 Pirma, Pirmosios instancijos teismas patvirtino, kad „visų personalo narių, sudarančių projekto grupę, padėtis yra (buvo) panaši, neatsižvelgiant į organizaciją narę, juos skiriančią (paskyrusią) į bendrąją įmonę. Visi jie dirba (dirbo) išimtinai projektui toje pačioje grupėje ir yra (buvo) pavaldūs tam pačiam direktoriui. Jie buvo įdarbinti to paties konkurso metu ir jų pareigos paaukštintos dėl jų pačių nuopelnų, neatsižvelgiant į paskyrusius darbdavius“ (81 punktas). Antra, Pirmosios instancijos teismas patvirtino nevienodą požiūrį projekto grupėje atlyginimo už darbą ir karjeros galimybių atžvilgiu, išplaukiantį iš bendrosios įmonės įstatų 8.4 ir 8.5 straipsnių nuostatų (82, 84 ir 85 punktai).
- 19 Vėliau Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad „1987 metais Teisingumo Teismui pateikta padėtis pasikeitė ir įgijo naujų atspalvių“, „buvo kalbama ypač apie“: a) esminį JET gyvavimo laikotarpio pratęsimą; b) UKAEA įtakos bendrosios įmonės organizavimui ir veikimui sumažinimą; c) atsisakymą UKAEA teikti prieštaravimus dėl to, kad darbuotojai, kuriais ji aprūpino JET, paliko savo tarnybą dėl tarnybos Komisijoje; d) bendrosios įmonės veikimo sutrikimą dėl socialinių konfliktų; ir e) JET įdarbinimo sistemos nesugebėjimą pasiekti savo tikslų“ (96 punktas).
- 20 Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė:

„Atsižvelgiant į visus šiuos elementus, būtina konstatuoti, kad išnyko visos faktinės aplinkybės, kurias Teisingumo Teismas nurodė, pagrįsdamas savo išvadą, pagal kurią nevienodas požiūris, įtvirtintas JET įstatuose, buvo objektyviai pateisinamas. Be to, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nepareiskė nuomonės dėl nevienodo požiūrio, susijusio su karjeros galimybėmis ir darbo saugumu, kurie nebuvo ginčijami *Ainsworth* byloje“ (117 punktas).

21 Dėl sąvokos „kitas personalas“, numatytos įstatų 8 straipsnio (pirminėje redakcijoje), Pirmosios instancijos teismas manė, kad „nors nėra (nebuvo) jokios įstatų nuostatos, aiškiai ir nedviprasmiškai draudžiančios kaip „kitą personalą“ pagal 8.5 straipsnį įdarbinti asmenis, kurie, kaip ir ieškovai, UKAEA buvo paskirti į projektą, bendra įstatų struktūra ir jų nuostatų formuluotė leido padaryti išvadą, kad toks įdarbinimas būtų žalingas šiais įstatais numatyta personalo įdarbinimo ir valdymo sistemai“ (136 punktas).

22 Pirmosios instancijos teismas pridūrė:

„Įstatų 8.5 punkte įtvirtintą sąvoką „kitas personalas“ būtina aiškinti atsižvelgiant į 8.1 punktą, kuriame nurodoma, jog, pirma, pagal 8.3 straipsnį projekto grupę sudaro personalas, kuriuo aprūpina JET nariai, ir, antra, „kitas personalas“. Šios nuostatos nenumato procedūros, pagal kurią projekto grupės narys, kuriuo aprūpino UKAEA, atsistatydina tam, kad būtų įdarbintas Komisijoje kaip „kitas personalas“ (137 punktas).

23 Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad „įstatų 8.4 ir 8.5 straipsnių pirminė redakcija negali (negalėjo) būti aiškinama, jog leidžiama įdarbinti ieškovus kaip „kitą personalą“ šių nuostatų prasme“ (139 punktas), ir patvirtino „įstatų 8.4 ir 8.5 straipsnių, jiems įgyvendinti skirtų papildomų nuostatų ir administracinių taisyklių neteisėtumą, nes jie įtvirtina (įtvirtino) arba prisideda (prisidėjo) prie objektyviai nepagrįsto ir dėl to neteisėto nevienodo požiūrio, ypač dėl perspektyvos įsidarbinti Bendrijos viešojoje tarnyboje, dviejų JET tarnautojų kategorijų atžvilgiu, atsižvelgiant į organizaciją narę, kuri aprūpino bendrąją įmonę tarnautoju“ (141 punktas).

- 24 Kalbant apie ieškovų reikalavimus dėl su nagrinėjama diskriminacija susijusių finansinių nuostolių atlyginimo, Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad iš įstatų išplaukiantis vienodo požiūrio principo pažeidimas nėra pakankamai ryškus šioje byloje, jog būtų galima numatyti Europos Bendrijos atsakomybę dėl neteisėtai Tarybos priimtų ir Komisijos įgyvendintų aktų (154 punktas).
- 25 Priėmus minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, kuris nebuvo apskūstas, 1998 m. spalio 13 d. Tarybos sprendimas 98/585/Euratomas (OL L 282 p. 65), įsigaliojęs 1998 m. spalio 21 d., pakeitė bendrosios įmonės įstatus ir panaikino juose įtvirtintas sąvokos „kitas personalas“ nuorodas.
- 26 Pagal Sprendimo 98/585 priedo 4 punktą 8.1, 8.3, 8.4, 8.5 ir 8.7 straipsniai suformuluoti taip:

„8.1 Projekto grupė padeda projekto direktoriui vykdyti savo pareigas. Projekto grupės personalas nustatomas metiniame biudžete pateikiamame etatų sąrašė. Pagal 8.3 punktą ją sudaro bendrosios įmonės narių darbuotojai“.

„8.3 Bendrosios įmonės nariai, sudarę asociacijos sutartis su (EAEB), arba terminuotas sutartis pagal (EAEB) „*Fusion*“ programą valstybėse narėse, su kuriomis ryšiai nepalaikomi (toliau – „Kontroliuojanti organizacija“), aprūpina bendrąją įmonę kvalifikuotu mokslo, technikos ir administraciniu personalu“.

„8.4 Darbuotojai, kuriais aprūpina Kontroliuojančios organizacijos, skiriami į bendrąją įmonę ir:

- a) visą paskyrimo laikotarpį išlieka Kontroliuojančių organizacijų darbuotojais pagal tarnybos minėtose organizacijose nuostatas ir sąlygas;

- b) visą paskyrimo laikotarpį turi teisę gauti atlyginimą, nustatytą pagal 8.5 (straipsnį) JET tarybos priimtose Kontroliuojančių organizacijų darbuotojų skyrimo į bendrąją įmonę taisyklėse“.

„8.5 JET taryba nustato išsamias personalo valdymo procedūras (įskaitant Kontroliuojančių organizacijų darbuotojų skyrimo į bendrąją įmonę taisykles). Ji priima pereinamojo laikotarpio nuostatas ir imasi būtinų priemonių, susijusių su projekto grupe, kurią Komisija ir Priimanti organizacija į bendrąją įmonę paskiria iki 1998 m. spalio 21 dienos.“

„8.7 Visas išlaidas personalui, įskaitant Kontroliuojančių organizacijų personalo skyrimo išlaidų ir išlaidų darbuotojams, kuriuos prieš pirmiau išvardytų nuostatų įsigaliojimą į bendrąją įmonę paskiria Komisija ir Priimanti organizacija, kompensavimą, padengia bendroji įmonė.“

Faktinės bylos aplinkybės ir procesas

- 27 95 ieškovai, turintys Didžiosios Britanijos pilietybę, dirbo JET projekte ir 51 iš jų 10 ar daugiau metų atliko inžinieriaus, techniko arba braižytojo funkcijas. Suinteresuotieji asmenys, įdarbinti pagal pirmąją metinę sutartį, iki 1998 m. spalio mėnesį padarytų įstatų pakeitimų neturėjo jokių sutartinių santykių su UKAEA ar Komisija, tačiau buvo įdarbinti ir apmokami trečiųjų įmonių, sudariusių sutartis su bendrąja įmone JET. Jų išpareigojimai, kurių tikslas buvo aprūpinti personalu bendrąją įmonę JET, baigėsi 1999 m. gruodžio 31 d. pasibaigus projektui.
- 28 Bendroji įmonė JET sudarė sutartis su įdarbinimo agentūromis, siekdama apsirūpinti asmenimis, turinčiais specialią techninę kvalifikaciją ar kompetenciją, arba jų grupėmis. Sutartys su grupėmis suteikė galimybę bendrajai įmonei JET apsirūpinti darbuotojais, pavyzdžiui, paskirtais į MAC („*main assembly contract*“), į MEC („*main electrical contract*“), į braižymo skyrių arba į programavimo tarnybą, taip pat raštvedybos skyriuje dirbančiais asmenimis, standartizuotojais arba dirbtuvių technikais. Be to, ši bendroji įmonė sudarė sutartis su kitomis įmonėmis dėl paslaugų, kaip antai pastatų priežiūra ir valymas, teikimo.
- 29 Dėl daugelio sutarčių, bendrosios įmonės JET sudarytų su įdarbinimo agentūromis, vyko konkursai, tos įmonės paprastai skelbiami kas trejus metus. JET vadovybė kvietė pokalbiui teikiančių paslaugas įmonių pasiūlytus kandidatus, prieš patvirtindama laimėjusios įmonės atrinktus asmenis, kurie būtų joje įdarbinami ir atliktų

savo funkcijas bendrojoje įmonėje. Visas apsirūpinimo personalu sutartis bendroji įmonė JET sudarydavo vieneriems metams su galimybe pratęsti dar metams. Šios sutartys bet kuriuo metu galėjo būti nutraukiamos.

30 Nuo 1999 m. lapkričio 12 d. iki 2000 m. vasario 16 d. kiekvienas ieškovas, remdamasis Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – Nuostatų) 90 straipsniu, laišku kreipėsi į Komisiją. EAEB sutarties 188 straipsnį ieškovai paminėjo kaip alternatyvų savo veiksmų pagrindą. Jie prašė Komisiją priimti sprendimą dėl reikalavimo atlyginti žalą, atsiradusią dėl bendrosios įmonės JET neįvykdyto įsipareigojimo įdarbinti juos Europos Bendrijų laikiniais tarnautojais pažeidžiant įstatus. 2000 m. kovo 14 d. laišku Komisija ieškovams nurodė, kad jų prašymas nagrinėjamas pagal Nuostatų 90 straipsnio 1 dalį.

31 Per keturis mėnesius atsakymas į pateiktą prašymą nebuvo pateiktas, todėl ieškovai, tarpininkaujant jų atstovui, vadovaudamiesi Nuostatų 90 straipsnio 2 dalimi, 2000 m. birželio 28 d. laišku kreipėsi į Komisiją su skundu dėl numanomo sprendimo, kuriuo pateiktas prašymas buvo atmestas.

32 Šis skundas, į kurį Komisija nepateikė atsakymo per Nuostatų 90 straipsnio 2 dalies paskutinėje pastraipoje numatytą keturių mėnesių terminą, buvo atmestas 2000 m. lapkričio 14 d. priimant formalų sprendimą per Nuostatų 91 straipsnio 3 dalyje numatytą apskundimo dėl numanomo skundo atmetimo terminą, apie kurį 2000 m. lapkričio 17 d. faksu buvo pranešta suinteresuotųjų šalių atstovui.

33 Ieškovai šį ieškinį pateikė 2001 m. vasario 27 d.

- 34 Pirmos instancijos teismo pirmininkas 2001 m. spalio 3 d. Nutartimi leido Tarybai įstoti į bylą Komisijos pusėje.
- 35 Ieškovai paprašė Komisiją pateikti turimus dokumentus. Komisija pateikė du atsiliepimo į ieškinį papildymus dėl ankstesnių ginčų ir kai kurių ieškovų atliekamų funkcijų. Laišku, kurį kanceliarija gavo 2002 m. liepos 18 d., ieškovai paprašė pateikti bendrosios įmonės JET vadovybės ir Audito rūmų susirašinėjimo laiškus, susijusius su asmenimis, dirbančiais pagal darbo sutartis JET projekte.
- 36 Taikydamas proceso organizavimo priemonę, Pirmosios instancijos teismas 2002 m. rugsėjo 26 d. pateikė atsakovei klausimą apie 1979 metais priimtas „papildomas nuostatas“, taikomas bendrosios įmonės JET personalui. Komisija atsakymą pateikė 2002 m. spalio 4 d. laišku.
- 37 Šalys buvo išklaustos ir pateikė atsakymus į Pirmosios instancijos teismo klausimus 2003 m. gegužės 8 d. posėdyje.
- 38 2003 m. liepos 21 d. Nutartimi Pirmosios instancijos teismo pirmos kolegijos pirmininkas pradėjo žodinę proceso dalį, suteikdamas šalims galimybę patikslinti savo pozicijas dėl bylai taikytinos teisės ir dėl to kylančių pasekmių. Šalys savo nuomonę šiuo klausimu pareiškė 2003 m. rugsėjo 23 d. posėdyje.

Šalių reikalavimai

39 Ieškovai Pirmosios instancijos teismo prašo:

- pripažinti, kad Komisija be objektyvaus pateisinimo diskriminavo ieškovus jų darbo JET projekte laikotarpiu dėl darbo užmokesčio, teisių į pensiją ir susijusių lengvatų bei darbo vietos užtikrinimo ateityje,
- pripažinti, kad ieškovai turėjo būti laikomi „kitu personalu“ bendrosios įmonės JET pirminės įstatų redakcijos 8.1 straipsnio prasme,
- pripažinti, kad Sprendimu 98/585 ir jo taikymo nuostatomis padaryti bendrosios įmonės JET įstatų 8 straipsnio pakeitimai buvo neteisėti, nes jie įtvirtino arba padėjo įtvirtinti objektyviai nepateisinamą diskriminaciją ieškovų atžvilgiu dėl pirmame reikalavimų punkte išvardytų elementų,
- patvirtinti, kad ieškovai turėjo teisę būti įdarbinti laikiniais Komisijos tarnautojais,
- panaikinti 2000 m. lapkričio 14 d. Komisijos sprendimą,

- priteisti iš Komisijos atlyginti ieškovams dėl minėtų Bendrijos teisės pažeidimų prarastą darbo užmokestį, pensiją, kompensaciją ir lengvatas,

- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

40 Komisija, palaikoma Tarybos, Pirmosios instancijos teismo prašo:

- atmesti ieškinį,

- priimti tinkamą sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų.

Dėl bylos esmės

- 41 Ieškovai siekia materialinės žalos, atsiradusios dėl to, kad Komisija jų neįdarbino pagal laikinųjų tarnautojų sutartis, atlyginimo. Jų reikalavimų, išdėstytų 39 punkte, kuriais siekiama panaikinti 2000 m. lapkričio 14 d. sprendimą atmesti kiekvieno iš ieškovų Komisijai pateiktą skundą po numanomo prašymo dėl žalos atlyginimo atmetimo pagal 30 ir 31 punktuose aprašytą procedūrą, tikslas yra apskūsti Pirmosios instancijos teismui aktą, dėl kurio buvo pateiktas skundas (1989 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bossi prieš Komisiją*, 346/87, Rink. p. 303, 10 punktas), t y. numanomą jų prašymo dėl žalos atlyginimo atmetimą. Jų reikalavimų punktai turėtų būti vertinami kaip neatskiriama prašymo dėl žalos

atlyginimo dalis, kuris yra ieškinio objektas ir remiasi Komisijos neteisėtais veiksmais, neįdarbinant suinteresuotųjų asmenų pagal tokias sutartis bei pažeidžiant JET įstatus. Nesant sutartinių santykių tarp ieškovo ir Komisijos, kyla klausimas dėl deliktinės Bendrijos atsakomybės.

- 42 Atsižvelgiant į ypatingas bylos aplinkybes ir kalbant apie viešąją tvarką, reikėtų oficialiai nustatyti, ar bylą susieti su bendru ginču dėl deliktinės atsakomybės, numatytos EAEB sutarties 151 straipsnyje ir 188 straipsnio 2 dalyje, ar su ginču dėl santykių tarp Bendrijos ir jos pareigūnų, numatytų EAEB sutarties 152 straipsnyje. Pirmosios instancijos teismas šiuo klausimu išklause šalis 2003 m. rugsėjo 23 d. tam skirtame posėdyje.
- 43 Ieškinį reikėtų vertinti kaip ginčą tarp Bendrijos ir jos tarnautojų dėl trijų priežasčių.
- 44 Pirma, ieškinio pagrįstumo vertinimas priklauso nuo JET įstatų, kurie, ieškovo manymu, suteikia jiems teisę būti įdarbintiems laikiniais tarnautojais, aiškinimo. Be to, žalos atlyginimas, prašomas kiekvieno iš ieškovo, atitinka skirtumą tarp to, ką jis būtų uždirbęs dirbdamas laikinuoju tarnautoju bendrojoje įmonėje ir tarp to, ką gavo iš darbdavio, pasiūliusio jo kandidatūrą į JET. Esant tokioms aplinkybėms kaip šiuo atveju, kai ginčijamos teisės yra Nuostatuose įtvirtintos teisės, spręstinos teisinės problemos yra analogiškos toms, kurios atsiranda, kai ieškovai reikalauja pareigūno arba tarnautojo statuso, ir kai Teisingumo Teismas ir Pirmosios instancijos teismas nagrinėja bylas kaip ginčus dėl viešosios tarnybos (1975 m. kovo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Porrini ir kt. prieš EAEB ir kt.*, 65/74, Rink. p. 319, 3–13 punktai ir 1998 m. gegužės 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *O'Casey prieš Komisiją*, T-184/94, Rink. FP p. I-A-183 ir II-565, 56–62 punktai).

- 45 Antra, ginčo tarp Bendrijos ir jos tarnautojų sąvoka teismo praktikoje aiškinama plačiai, todėl bylos, susijusios su asmenimis, neturinčiais nei pareigūno, nei tarnautojo statuso, bet pretenduojančiais jais tapti, nagrinėjimos kaip viešosios tarnybos bylos (1979 m. balandžio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bellintani ir kt. prieš Komisiją*, 116/78, Rink. p. 1585, 6 punktas; 1985 m. liepos 11 d. Sprendimo *Salerno ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą*, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 ir 10/84, Rink. p. 2523, 24 ir 25 punktai ir 1989 m. liepos 13 d. Sprendimo *Alexis ir kt. prieš Komisiją*, 286/83, Rink. p. 2445, 9 punktas). Tai galioja ir konkursų dalyviams (1965 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Vandevyvere prieš Parlamentą*, 23/64, Rink. p. 205, 214). Komisija atitinkamai teigia, kad per siaura ginčų tarp Bendrijos ir jos tarnautojų samprata lemtų teisinį nesaugumą, nes galimi ieškovai nežinotų, kuris procesas yra tinkamas, arba jiems būtų suteikiamas dirbtinis pasirinkimas.
- 46 Be to, bylos, kuriose buvo priimti minėti sprendimai *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* (10–13 punktai) ir *Altmann ir kt. prieš Komisiją* (44 ir 45 punktai), susiję su JET personalu, neturinčiu nei Bendrijos pareigūno nei tarnautojo statuso, buvo nagrinėjamos kaip viešosios tarnybos bylos.
- 47 Žinoma, ieškovai tik *a posteriori* reikalauja finansinės naudos, kylančios iš Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų, kurie jiems turėjo būti taikomi praityje ir dabar nebegalioja. Be to, nors ieškovai teigia, kad vieną dalį jiems padarytos žalos sudaro nuostoliai, susiję su galimybėmis būti įdarbintiems laikiniais tarnautojais pasibaigus JET projektui, šie reikalavimai neapima prašymo dėl dabartinio ar vėlesnio įdarbinimo laikiniais Bendrijos tarnautojais.
- 48 Tačiau būtina patvirtinti, kad byla neturėtų dalyko ir ginčas nebūtų kilęs, jei nebūtų atsižvelgta į kitiems Bendrijos įdarbintiems tarnautojams taikomą tvarką, taip pat taikytiną projekto grupės personalui, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai. Būtų neteisinga tvirtinti, kad klausimas, ar įstatuose įtvirtinta projekto grupės sąvoka

turėjo būti taikoma ieškovams tuo metu, kai jie dirbo bendrojoje įmonėje JET, nepatenka į ginčus dėl viešosios tarnybos.

- 49 Trečia, šalys pačios pasirinko ginčą dėl viešosios tarnybos, nors buvo ketinama alternatyviai nagrinėti ginčą dėl deliktinės atsakomybės, kai ieškovai pateikė prašymus dėl žalos atlyginimo, kaip nurodyta 30 punkte. 2003 m. rugsėjo 23 d. posėdyje ieškovai nurodė, kad šį ginčą jie pasirinko Komisijos nurodymu, kaip pateikė prašymą dėl žalos atlyginimo. Jie patvirtino, kad jų nuomone, byla patenka į EAEB sutarties 152 straipsnio taikymo sritį. Komisija ir Taryba pabrėžė, kad ginčo ir nusižengimo, dėl kurio joms priekaištaujama, pagrindai įtvirtinti Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatuose.
- 50 Pirmiau išdėstytos priežastys pateisina ieškinio, kaip priklausančio byloms dėl ginčo tarp Bendrijos ir jos tarnautojų, nagrinėjimą. Šiai išvadai neturėjo įtakos pateikiamos bylos aplinkybės, kurios, kaip pripažįsta bylos šalys, turi naują pobūdį dėl daugelio aspektų.
- 51 Pirmiausia, ieškovai nėra UKAEA personalas, pasiūlytas į bendrąją įmonę, kuriam taikomas JET įstatų 8 straipsnis, kaip buvo minėtuose sprendimuose *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* ir *Altmann ir kt. prieš Komisiją*.
- 52 Antra, jie nereikalauja, ir niekada nereikalavo laikinojo tarnautojo statuso. Skirtingai nei bylose, kuriose buvo priimti minėti sprendimai *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* ir *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, arba atsakovės nurodytoje byloje, kurioje 2000 m. gegužės 10 d. buvo priimtas Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Simon prieš Komisiją* (T-177/97, Rink. FP p. I-A-75 ir II-319), patvirtintas 2002 m. birželio

27 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Simon prieš Komisiją* (C-274/00 P, Rink. p. I-5999), ieškovai niekada neprašė Komisijos ar JET vadovybės įdarbinti laikinaisiais tarnautojais jų veiklos bendrojoje įmonėje laikotarpiu.

- 53 Trečia, šio ieškinio dalykas yra tik prašymas atlyginti žalą, kaip nurodyta 41 punkte, kuris buvo pateiktas po to, kai baigėsi JET terminas ar šiek tiek po jo pasibaigimo.
- 54 Nepaisant ypatingų aplinkybių, būtų reikėtų nagrinėti kaip Bendrijos ir jos pareigūnų ginčą pagal EAEB sutarties 152 straipsnį, atsižvelgiant į atitinkamas nuostatas dėl proceso ir terminų.

Dėl priimtinumо

Šalių argumentai

- 55 Formaliai nepateikdama prašymo dėl nepriimtumo, Komisija, palaikoma Tarybos, teigia, kad dėl suinteresuotųjų asmenų vėlavimo pradėti procesą prašymo dėl žalos atlyginimo priimtumas yra ginčytinas. Ji pastebi, kad, viena, ieškovai klausimą dėl įdarbinimo sąlygų, kurias jie skundžia šiandien, galėjo kelti nuo bendrosios įmonės JET veikimo pradžios 1978 metais, ir kad pasirašydami sutartį su darbdaviu jie veikė laisvai bei pažinodami ginčijamą situaciją. Antra, ji tvirtina, kad minėtame sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismui konstatavus,

jog pasikeitė JET projekto vykdymo aplinkybės, ieškovai privalėjo veikti per protingą terminą, skaičiuojamą nuo šio sprendimo paskelbimo. Komisija tvirtina, kad atsižvelgiant į ypatingas bylos aplinkybes ir į tai, kad Nuostatų 90 straipsnis nenurodo termino prašymui pateikti, šis protingas terminas negali būti ilgesnis nei dveji metai.

- 56 Ieškovai tvirtina, kad daugelis iš jų prašymus dėl žalos atlyginimo pateikė Komisijai 1999 m. pabaigoje, nes JET projektas neišvengiamai turėjo baigtis, ir kad jie nėra pavėluoti, nes nėra jokio kito termino be to, kuris nustatytas Nuostatų 90 ir 91 straipsniuose.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 57 Jei ginčas patenka į EAEB sutarties 152 straipsnio taikymo sritį, kaip minėta 54 punkte, šio ieškinio priimtinumą taisyklės nustatytos išimtinai Nuostatų 90 ir 91 straipsniuose ir nepatenka į EAEB sutarties 151 ir 188 straipsnių (EB sutarties 235 ir 288 straipsniai) bei Teisingumo Teismo statuto 43 straipsnio (dabar 46 straipsnis) taikymo sritį (1975 m. spalio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Meyer-Burckhardt prieš Komisiją*, 9/75, Rink. p. 1171, 7, 10 ir 11 punktai).
- 58 Yra žinoma, kad ieškovai vadovavosi minėtuose Nuostatų straipsniuose įtvirtinta procedūra. Nuostatų 90 straipsnio 1 dalis nenumato termino prašymui pateikti (1981 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Reinarz prieš Komisiją*, 29/80, Rink. p. 1311, 12 punktas), ir atsakė su tuo sutinka.

Pareiga laikytis protingo termino

- 59 Laikytis protingo termino yra reikalaujama, jei tai neįtvirtinta teisės aktuose, visais atvejais, kai teisinio saugumo ar teisėtų lūkesčių apsaugos principai sudaro kliūtis Bendrijos institucijoms ir fiziniams ar juridiniams asmenims veikti, neatsižvelgiant į jokių terminus ir taip galint sukelti pavojų esamos teisinės padėties stabilumui. Ieškiniuose dėl atsakomybės, galinčiuose užtraukti Bendrijos finansinę atsakomybę, protingo termino laikymasis pateikiant prašymus dėl žalos atlyginimo taip pat paremtas būtinybe apsaugoti viešuosius finansus, kuri ieškinių dėl deliktinės atsakomybės atveju apsiriboja penkerių metų senaties terminu, įtvirtintu Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje.
- 60 Bendrijos institucijų atžvilgiu protingo termino laikymasis yra gero administravimo principo aspektas (1997 m. kovo 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Guérin automobiles prieš Komisiją*, C-282/95 P, Rink. p. I-1503) ir kyla iš pagrindinio teisinio saugumo reikalavimo (1972 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Geigy prieš Komisiją*, 52/69, Rink. p. 787, 20 ir 21 punktai).
- 61 Dėl fizinių ar juridinių asmenų Teisingumo Teismas ieškinio dėl žalos atlyginimo atveju nusprendė, kad nukentėję asmenys, esant rizikai, jog žala jiems nebus atlyginta, privalo per protingą terminą pateikti įrodymus, siekdami sumažinti galimus nuostolius (1992 m. gegužės 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mulder ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-3061, 33 punktas).
- 62 Pareigūnas ar tarnautojas, siekdamas pateikti prašymą Bendrijos institucijai, privalo atsižvelgti į protingą terminą, skaičiuojamą nuo to momento, kai jis sužinojo apie veiksmą arba naują esminį įvykį (dėl ginčijamų įdarbinimo sąlygų žr.1983 m.

gruodžio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Blomefield prieš Komisiją*, 190/82, Rink. p. 3981, 10 ir 11 punktus ir 1998 m. kovo 25 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Koopman prieš Komisiją*, T-202/97, Rink. FP p. I-A-163 ir II-511, 24 punktą bei 2002 m. balandžio 29 d. Nutarties *Jung prieš Komisiją*, T-68/98, Rink. FP p. I-A-55 ir II-251, 41 punktą).

- 63 Šis reikalavimas pagal analogiją taikomas prašymui priimti sprendimą, pateikiamam asmenų, kurie nėra nei pareigūnai, nei tarnautojai, bet kreipiasi į Bendrijos instituciją prašydami pateikti nuomonę tam tikru klausimu.
- 64 Protingo termino, nustatyto privačių asmenų prašymams dėl Bendrijos padarytos žalos atlyginimo pateikti, laikymasis šiuo atveju turi ypatingą tikslą, susijusį su teisiniu saugumu, – išvengti Bendrijos biudžeto paskirstymo išlaidoms dėl seniai įvykusių įvykių.
- 65 Visais atvejais, kaip ir šiuo, pateiktas ieškinys turi tik finansinį tikslą ir nekeičia atitinkamos Bendrijos institucijos bei ieškovų ar šios institucijos ir jos tarnautojų teisinių santykių.
- 66 Iš to matyti, kad reikalavimas laikytis protingo termino, kuris kyla iš bendrų Bendrijos teisės principų, būtent iš teisinio saugumo principo, šiuo atveju yra taikomas prašymą, kuriuo siekiama gauti iš Bendrijos atlyginimą dėl šios padarytos žalos, pateikusiems ieškovams.

Protingo termino trukmė

- 67 Laikotarpis, per kurį suinteresuotieji asmenys privalėjo kreiptis į Bendrijos instituciją su prašymais dėl žalos atlyginimo tam, kad jų prašymai būtų vertinami kaip pateikti per protingą terminą, skaičiuojamą nuo to momento, kai jie sužinojo apie ginčijamą situaciją, turi būti vertinamas atsižvelgiant į teisinės aplinkybes ir šią padėtį apibūdinančius faktus. Protingo termino pobūdis turi būti vertinamas pagal kiekvienos bylos aplinkybes ir būtent bylos svarbumą suinteresuotajam asmeniui, jos sudėtingumą ir šalių elgesį (2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 187 punktas).
- 68 Reikia konstatuoti, kad skirtingos situacijos, kuriose jurisprudencija reikalauja atsižvelgti į protingą terminą, nėra panašios į šios bylos aplinkybes ir negali būti pagrindas motyvuoti pagal analogiją protingo termino trukmės atžvilgiu.
- 69 Tačiau yra galimas palyginimas su penkerių metų ieškinio senaties terminu, numatytu Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje, dėl deliktinės atsakomybės, minėtos 59 punkte, nors šis terminas netaikomas bylose tarp Bendrijos ir jos tarnautojų (minėto sprendimo *Meyer-Burckardt prieš Komisiją* 7, 10 ir 11 punktai). Ši nuostata leidžia priešpastatyti asmenims, prašantiems Bendrijos atlyginti žalą, termino, kurio pobūdis yra užtikrinti teisinį saugumą, nustatyto atsižvelgiant į visų susijusių asmenų interesus, laikymąsi. Iš tikrųjų ji leidžia vienu metu suinteresuotajam asmeniui naudotis pakankamai ilgu laikotarpiu, skaičiuojamu nuo įvykio, sukėlusio žalą, atsiradimo, reikalavimams Bendrijos institucijai pareikšti, o Bendrijai – apsaugoti savo finansus, kad nebūtų tenkinami prašymai, kuriuos pateikę ieškovai elgėsi nepakankamai rūpestingai.

- 70 Ši nuoroda yra svarbi tai bylai tuo atveju, jei byla būtų išspręsta ieškovų naudai, pripažįstant Bendrijos atsakomybę ir priteisiant iš jos atlyginti žalą, nes sprendimo pasekmės labiausiai arba išimtinai būtų susijusios su Bendrijos finansais.
- 71 Iš tikrųjų ieškovai niekada neturėjo jokio tiesioginio teisinio ryšio su bendrąja įmone JET ir Komisija, o bendroji įmonė baigė egzistuoti 1999 m. gruodžio 31 dieną. Terminas, per kurį ieškovai pareiškė ieškinį dėl žalos atlyginimo, neturėtų nei pakenkti trečiųjų asmenų teisėms, nei užginčyti teisinių sąlygų, kuriomis veikia Bendrijos institucijos, stabilumo. Teisinis saugumas, kurį šioje byloje siekiama apsaugoti protingo termino reikalavimas, yra būtent tas, kuris taikomas Bendrijos finansams.
- 72 Tokiomis aplinkybėmis ir palyginimui atsižvelgiant į penkerių metų ieškinio senaties terminą dėl deliktinės atsakomybės, numatytos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje, bei nesant kitos nuorodos ar priežasties, galinčios pašalinti šį palyginimą, taikant analogiją reikia pripažinti, kad suinteresuotieji asmenys nuo tada, kai jie manė esantys neteisėto diskriminacinio elgesio objektas, privalėjo per protingą terminą, neturintį viršyti penkerių metų, skaičiuojant nuo to momento, kai sužinojo apie skundžiamą padėtį, kreiptis su prašymu į Bendrijos instituciją tam, kad būtų imtasi priemonių šiai padėčiai pataisyti ir panaikinti.

Protingo termino pradžia

- 73 Nesant vienašalio ar sutartinio pobūdžio akto, reguliuojančio santykius tarp Bendrijos institucijos ir kiekvieno iš ieškovų, reiktų surasi aplinkybę, kuri atskleidė tariamai diskriminuojančią padėtį, kurioje atsidūrė kiekvienas ieškovas kito

personalo, dirbančio JET projekto grupėje, atžvilgiu. Ši aplinkybė gali būti kvalifikuojama kaip naujas esminis faktas, nuo kurio sužinojimo momento suinteresuotasis asmuo turėjo laikytis protingo termino pateikti prašymą Komisijai.

74 Iš bylos medžiagos ir 28 ir 29 punktuose aprašytų JET sutartinio personalo, kaip antai ieškovai, įdarbinimo sąlygų matyti, kad atnaujinamos metinės sutartys dėl aprūpinimo darbuotojais buvo sudarytos tarp JET vadovybės ir trečiųjų įdarbinimo agentūrų. Yra žinoma, kad su ieškovais tokios individualios ar kolektyvinės sutartys nebuvo sudarytos, o tai parodo, kad jų darbdavys buvo įmonė, sudariusi sutartį su JET (tipinės individualios sutarties 3 ir 4 straipsniai, tipinės kolektyvinės sutarties 5 ir 8 straipsniai). Tačiau kiekvienas darbuotojas pasirašė sutarties priedą, kuriame buvo įtvirtintos jo pareigos ir atsakomybė dirbant JET, būtent susipažinimas su sutarties sąlygomis, siejančiomis jo darbdavį su JET, ir sutikimas su jomis.

75 Taigi minėtos individualios ar kolektyvinės sutartys tiksliai ir nedviprasmiškai nusako ieškovų, kaip trečiųjų įmonių, sudariusių sutartis su JET, sutartinio personalo, paskirto darbdavių į bendrąją įmonę, padėtį JET atžvilgiu, t. y. jų įdarbinimo sąlygos skiriasi nuo tų, kuriomis į bendrąją įmonę buvo priimti UKAEA ar kitų bendrosios įmonės narių paskirti darbuotojai, su kuriais jie turėjo dirbti.

76 Iš bylos medžiagoje pateiktų tipinių individualių ar kolektyvinių sutarčių, sudarytų tarp JET ir trečiųjų įmonių, matyti, kad šios buvo sudarytos ilgiausiai vieneriems metams su galimybe atnaujinti, bet galinčios būti nutrauktos bet kuriuo metu, iš anksto apie tai pranešus prieš vieną mėnesį (tipinės individualios sutarties 2 straipsnis, tipinės kolektyvinės sutarties 4 ir 5.7 straipsniai). Komisija paaiškino, kad sutarties terminas buvo susijęs su metinio biudžeto principu, taikomu JET, pridurdama, kad „nors susijusių asmenų paslaugų reikėjo daugiau nei vieneriems metams, sutartys, sudarytos su įmonėmis, buvo atnaujinamos kiekvieną kartą

naujam vienerių metų laikotarpiui“. Be to, remiantis tipinių sutarčių nuostatomis, sutarčių atnaujinimas buvo galimas tik bendrosios įmonės, o ne trečiųjų įmonių ir juo labiau ne jų darbuotojų iniciatyva. Tipinės individualios sutarties 2 straipsnis ir tipinės kolektyvinės sutarties 4 straipsnis nurodo: „Bendroji įmonė savo nuožiūra pasilieka teisę pratęsti sutartį kitam dvylikos mėnesių laikotarpiui“. Savaiminis sutarčių atnaujinimas nebuvo numatytas.

- 77 Ieškovai pabrėžė, kad jų darbo sąlygos buvo labai neapibrėžtos. Jie taip pat nurodė, kad jiems buvo taikomas valandinis darbo užmokestis. Komisija nurodė, kad kiekvienos savaitės pabaigoje atitinkami darbuotojai ir JET *responsible officer* (atsakingas tarnautojas) turėjo pasirašyti valandinę ataskaitą, kuri buvo siunčiama paslaugas teikiančiai įmonei tam, kad būtų nustatytas jų darbo užmokestis.
- 78 Be to, iš prie bylos medžiagos pridėtų ataskaitų apie JET veiklą ištraukų matyti, kad tokio sutartinio personalo, šiuo atveju – ieškovų, įdarbinimas, peržiūrimas kiekvienais metais, yra bendrosios įmonės nustatytos ir įgyvendinamos personalo valdymo politikos dalis.
- 79 Komisija teigia, kad ieškovų statusas nebuvo toks netvirtas kaip jie nurodo, ir kad jie jautėsi užtikrinti, jog liks dirbti JET iki programos pabaigos, kaip matyti iš jų 1997 m. kovo 10 d. JET tarybai pateikto skundo, kuriuo buvo siekiama gauti specialias premijas pasibaigus projektui.
- 80 Tačiau aplinkybė, kad sudarytas metines sutartis bendrosios įmonės vadovybė paprastai atnaujinavo, ir kad 62 iš 119 skundų pareiškėjų dirbo JET nuo 10 iki daugiau nei 20 metų, teisiškai neturėjo įtakos netvirtiems ieškovų įdarbinimo santykiams, kurių pratęsimas, šiaip peržiūrimas kiekvienais metais ir turėjęs būti aiškus, liko JET diskrecijos teisė.

- 81 Taigi įdarbinimo ir darbo sąlygų neapibrėžtumas, kylantis iš metinių sutarčių, kurios galėjo būti nutrauktos bet kuriuo metu ir kurių neužtikrintas atnaujinimas priklausė tik nuo aiškaus bendrosios įmonės sprendimo, neleidžia manyti, kad suinteresuotieji asmenys visada žinojo apie savo padėtį nuo paskyrimo į JET vieneriems metams.
- 82 Ypatinga ieškovų padėtis, kuri skiriasi nuo nurodytosios minėtame Pirmosios instancijos teismo sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, sudaro kliūtis tam, kad šio sprendimo paskelbimo data būtų, kaip siūlo Komisija, laikoma aplinkybe, kuria remiantis suinteresuotieji asmenys galėtų būti vertinami kaip pakankamai informuoti apie šią padėtį.
- 83 Tokiomis aplinkybėmis kiekvienos metinės sutarties, pirminės ar atnaujintos, sudarymas žymi momentą, kai asmuo sužinojo apie skundžiamą padėtį, ir yra naujas esminis faktas, nuo kurio ieškovai sužinojo apie galimai neteisėtą padėtį, į kurią jie pateko dėl to, kad Komisija nepasiūlė laikinojo tarnautojo sutarties.
- 84 Taigi iš viso to matyti, kad prašymai dėl žalos atlyginimo, pateikti pagal Nuostatų 90 straipsnį laikotarpiu nuo 1999 m. lapkričio 12 d. iki 2000 m. vasario 16 d., kaip nurodyta 30 punkte, buvo suformuluoti nepažeidžiant protingo termino, sutarčių, sudarytų arba atnaujintų prieš penkerius ir daugiau metų iki šio prašymo pateikimo, t y. 1994 m. lapkričio 12 d.–1995 m. vasario 16 d. laikotarpiu.
- 85 Ieškinys, pateiktas pagal Nuostatų 90 ir 91 straipsnius, yra priimtinas tik dėl jį sudarančių reikalavimų dėl žalos atlyginimo už laikotarpį nuo seniausios sutarties,

susijusios su suinteresuotojo asmens įdarbinimu, sudarymo ar pratęsimo, jeigu ji buvo sudaryta ar pratęsta daugiausiai prieš penkerius metus iki kiekvieno ieškovo prašymo dėl žalos atlyginimo pateikimo.

Dėl atsakomybės

Dėl nurodytų neteisėtų veiksmų

Šalių argumentai

86 Pirmiausia, ieškovai nurodė vienintelį teisinį pagrindą dėl diskriminacijos, kurios objektu jie tapo dirbdami JET projekte dėl įdarbinimo sąlygų, darbo užmokesčio, teisių į pensiją ir kitų lengvatų, susijusių su darbu, taip pat darbo vietos užtikrinimo ateityje kitų asmenų, įdarbintų projekto grupėje Komisijos laikiniais tarnautojais, atžvilgiu. Jie tvirtina, kad JET vadovybė, laikydama juos „pagal darbo sutartį dirbančiais darbuotojais“, siekė be objektyvaus pateisinimo taikyti kitokią, diskriminacinę, statusą, nors turėjo juos įdarbinti laikiniais tarnautojais.

87 Faktinių aplinkybių požiūriu ieškovai nurodo, kad jų gabumai, kompetencija ir kvalifikacija buvo panašūs į projekto grupės narių gabumus, kompetenciją ir kvalifikaciją, ir kad jie atliko savo funkcijas tokiomis pat sąlygomis kaip projekto grupės nariai, vadovaujami Komisijos tarnautojų ir JET direktoriaus. Jie tvirtina, kad jų atliktos užduotys funkcinė prasme priskirtinos projekto grupei, ir remiasi dokumentais bei ataskaitomis, kaip antai „JET Function Book“ (JET pareigų knyga),

JET interneto tinklalapiai, „JET News“ (JET naujienos) ar ataskaita, vadinama „Safety Management Arrangement Document (SMAD) for the Integration of the JET Facilities into the Culham Division“ (dokumentas susijęs su susitarimu dėl saugaus JET įrenginių integravimo į Culham skyrių valdymo), patvirtinančiais, kad jie buvo JET nariai ir kad 71 iš jų užėmė atsakingų JET tarnautojų pareigas.

88 Remdamiesi įstatais ieškovai tvirtina, kad jie patenka į sąvoką „kitas personalas“, kuris sudaro projekto grupę, nurodytą bendrosios įmonės JET įstatų 8.1 ir 8.5 straipsnių pirminėje redakcijoje, ir kad jie turėjo būti įdarbinti projekto grupėje. Jie nurodo, kad įstatų 8 straipsnis taikomas fiziniams asmenims ir kad projekto nariai yra privatūs asmenys, todėl Komisija negalėjo sudaryti sutarčių su išorės darbdaviais tam, kad sudarytų projekto grupę. Ieškovai tvirtina, kad net jeigu jie buvo įdarbinti trečiųjų įmonių ir neturėjo sutartinio ryšio nei su UKAEA, nei su Komisija, t. y. teisiškai nebuvo projekto grupės nariai, faktiškai jie turėjo tokią teisę. Jie taip pat nurodo, kad vienas Audito rūmų narys 1987 metais išreiškė abejonių dėl JET vadovybės elgesio personalo, kuriuo aprūpino išorės įmonės, atžvilgiu teisėtumo ir paprašė Komisijos nurodyti galimybę vertinti šį personalą kaip „kitą personalą“ JET įstatų 8 straipsnio prasme.

89 Papildomai ieškovai nurodo neteisėtą JET įstatų pakeitimą, padarytą 1998 m. spalio 13 d. Sprendimu po minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją* priėmimo, tiek, kiek jis buvo aiškinamas kaip panaikinant galimybę įdarbinti „kitą personalą“ laikiniais Komisijos tarnautojais ir taikomas šia prasme, o tai, ieškovų nuomone, yra aiškiai klaidingas šio sprendimo aiškinimas. Be to, ieškovai nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas minėtame sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją* nustatė, jog „projekto grupė taip pat apima (apėmė) sutartinį personalą, kuriuo, remdamasi atitinkama sutartimi, aprūpino išorės įmonė“ (24 punktas), ir kad jis nurodė pagal komercines sutartis dirbančio personalo teikiamų paslaugų svarbą (100 punktas).

- 90 Komisija tvirtina, kad ieškovai, neturintys jokio teisinio ryšio su bendrąja įmone JET, nebūdami įdarbinti nei UKAEA, nei Komisijoje, negalėjo tvirtinti *a posteriori*, kad jie laikytini įdarbintais Bendrijos institucijoje, ir negali teisiškai reikalauti paskyrimo laikiniais tarnautojais *ex post factum* EAEB sutarties prasme (minėtas 2000 m. gegužės 10 d. sprendimas *Simon prieš Komisiją*). Komisija pabrėžia, kad šis labai svarbus teisinis skirtumas sudaro kliūtis ieškovų reikalavimams ir pretenzijoms. Ji tvirtina, kad sąvoka „kitas personalas“, projekto grupės nariai, nurodyti pirminių įstatų 8 straipsnyje, nėra susijusi su ieškovais. „Kitas personalas“ įstatų 8.1 ir 8.5 straipsnių prasme skiriasi nuo personalo kategorijų, nepriklausančių projekto grupei ir apimančių sutartinį personalą, kuriam priskiriami ieškovai.
- 91 Komisija nurodo, kad ieškovai sudaro dalį sutartinio personalo, kurio paslaugomis bendroji įmonė JET, kaip visos svarbios ir sudėtinės įmonės, visuomet naudodavosi, juo labiau kad jos įstatai neleido pačiai įdarbinti savo personalo. Ji priduria, kad kalbama apie normalią ir įprastinę praktiką tokioje įmonėje. Nors JET įstatuose šiuo klausimu nieko nėra numatyta, Komisijos nuomone, tai netrukdo bendrajai įmonei naudotis tokiu įdarbinimo būdu. Be to, Teisingumo Teismas pripažino Bendrijos institucijų teisę sudaryti tokias sutartis (1989 m. gruodžio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją*, C-249/87, Rink. p. 4127). Taigi, Komisijos manymu, nesvarbu, ar ieškovai yra grupės nariai, ar įdarbinti pagal specialią sutartį, nes bet kuriuo atveju jie lieka trečiųjų įmonių, teikiančių paslaugas bendrajai įmonei JET, arba įmonių, teikiančių paslaugas trečiosioms įmonėms, darbuotojai. Todėl, Komisijos nuomone, jiems taikytina Anglijos ir Velso teisė.
- 92 Komisija tvirtina, kad ieškovai niekada nebuvo projekto grupės nariai ir niekada tokiais nelaikyti, o sudarė įvairių asmenų grupę, kad daugelis jų vykdomų užduočių neturėjo tiesioginių atitikčių projekto grupės užduotims ir kad jie pervertino savo funkcijas. Ta aplinkybė, kad kai kurie ieškovai galėjo vykdyti analogiškas projekto grupės narių funkcijas, turėti kvalifikaciją, kuri leistų jiems tapti tos grupės nariais ir

prireikus pakeisti vieną iš jų, neturėjo įtakos jų teisinei padėčiai. Ji taip pat nurodo, kad dokumentai ir ataskaitos, kuriomis jie remiasi, jiems taikomos atrankos procedūros arba pareigos, kurias vykdė kai kurie iš jų, neturi įtakos suinteresuotųjų asmenų, neturinčių projekto grupės nario statuso, teisinei padėčiai.

93 Be to, Komisija nurodo, kad ieškovai niekada neteikė paraiškų dalyvauti ir nedalyvavo projekto grupės narių atrankos konkursuose bei nepateikė savo kandidatūrų, kai būdavo paskelbtas vidaus konkursas į laisvas darbo vietas projekto grupėje. Ji pabrėžia, kad JET vadovybė niekada netrukdė tokiam profesiniam augimui, o priešingai, džiaugėsi tais atvejais, kai pagal darbo sutartis dirbantys asmenys išlaikydavo atrankos egzaminus ir tapdavo projekto grupės nariais.

94 Komisija priduria, kad minėtame sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas atskyrė įstatuose įtvirtintą sąvoką „kitas personalas“ nuo kitų personalo kategorijų, dirbančių bendrojoje įmonėje JET. Priėmus minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, įstatų 8 straipsnyje įtvirtintos sąvokos „kitas personalas“ panaikinimu buvo siekiama ištaisyti Pirmosios instancijos teismo kritikuotą nevienodą požiūrį, taikomą projekto grupės viduje. Minėtas pakeitimas nebuvo susijęs su sutartiniu personalu, kuris nepriklausė projekto grupei. Komisija patikslina, kad niekada nebuvo pasinaudota galimybe įdarbinti „kitą personalą“. Ji priduria, kad ieškovai niekada nekėlė klausimo dėl teisės būti vertinami kaip projekto grupės nariai („kitas personalas“).

95 Komisija nurodo, kad ji nepadarė klaidos, dėl kurios galėtų būti patraukta atsakomybėn, ir kad ieškovai nebuvo diskriminuojami nei teisiškai, nei faktiškai, nes teisiškai jie nebuvo projekto grupės nariai bei neįrodė, kad jų padėtis yra panaši į projekto grupės narių padėtį. Ji taip pat nurodo, kad Audito rūmai niekada nekritikavo bendrosios įmonės JET įdarbinimo sąlygų.

- 96 Taryba abejoja dėl to, kad jos Sprendimas 98/585, kuriuo buvo pakeisti bendrosios įmonės įstatai ir kurio teisėtumas yra ginčijamas, galėtų būti taikomas šiuo atveju. Ji nurodo, kad įstatų pakeitimai buvo teisėti ir galiojantys ir jie nesusiję su bylos esme, nes visi ieškovai pradėjo dirbti JET projekte prieš įsigaliojant Sprendimui 98/585.
- 97 Taryba tvirtina, kad ji turi diskrecijos teisę spręsti dėl JET projekto grupės personalo įdarbinimo būdų ir kad ji teisiškai neprivalėjo palikti sąvokos „kitas personalas“. Ji paaiškina, kad neprivalėjo numatyti, jog ne kontroliuojančių organizacijų paskirti asmenys turi būti įdarbinti kaip „kitas personalas“, nei specialiai vertinti personalo, įdarbinto paslaugų sutarčių pagrindu, padėties.
- 98 Taryba pažymi, kad ieškovai, į bendrąją įmonę JET paskirti ne UKAEA ir kitų bendrosios įmonės narių, bet dirbantys paslaugų sutarčių, sudarytų su trečiosiomis šalimis, pagrindu, nepatenka į darbuotojų kategoriją, kuri pagal minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją* yra diskriminacijos objektas. Ji priduria, kad šios sąvokos panaikinimas neįtvirtino diskriminacijos ir po įstatų pakeitimo nebuvo vykdomos įdarbinimo procedūros.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 99 Dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės ir būtent bylose kaip ir ši – dėl Bendrijos ir jos tarnautojų santykių, teisę į žalos atlyginimą Bendrijos teisė pripažįsta tik esant trimis sąlygoms, t y. Bendrijos institucijų neteisėtas elgesys, reali žala ir priežastinis ryšis tarp elgesio ir nurodytos žalos (žr. pvz., 1998 m. gegužės 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens*, C-259/96 P, Rink. p. I-2915, 23 punktą).

- 100 Vertinant ieškovų ieškinio dėl atsakomybės pagrįstumą, būtina, pirmiausia, apibrėžti sąvokos „projekto grupė“ turinį JET įstatų pirminės redakcijos prasme, t y. nustatyti, kokios specifinės užduotys, funkcijos ir atsakomybė buvo patikėtos jos nariams. Antra, reiktų patikrinti, ar ieškovams patikėtos užduotys, funkcijos ir atsakomybė buvo analogiškos toms, kurios patikėtos projekto grupės nariams ir priskirtinos, kaip jie tvirtina, „kito personalo“ kategorijai, kurio nariai, pagal minėtų įstatų 8.5 straipsnį turėjo būti įdarbinti Komisijos laikinaisiais tarnautojais, atsižvelgiant į kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas (toliau – Tarnautojų įdarbinimo sąlygos).
- 101 Iš tikrųjų „kito personalo“ įdarbinimas, kaip aiškiai nurodyta įstatuose, turėjo būti vykdomas laikinųjų tarnautojų sutarčių pagrindu. Diskusija tarp šalių vyksta dėl klausimo, ar ieškovai priklauso šiai atskirai kategorijai, ir ar todėl Komisija turėjo jiems pasiūlyti sudaryti tokias sutartis.

Dėl sąvokų „projekto grupė“ ir „kitas personalas“

- 102 Dėl sąvokos „projekto grupė“ JET įstatai, ypač pirminės jų redakcijos 8 straipsnis, minėtas 13 punkte, nepateikia tinkamo projekto grupės narių užduočių apibrėžimo. 8.2 straipsnis, susijęs su projekto grupės sudėtimi, nurodo, kad ši privalo garantuoti projekto, kaip Bendrijos projekto, pobūdį ir šiuo požiūriu – darbo vietas, reikalaujančias tam tikro kvalifikacijos lygio, t y. fizikų, inžinierių ir atitinkamo lygio administratorių darbo vietas. 8.3 straipsnis patikslina, kad bendrosios įmonės nariai aprūpina ją tokios kvalifikacijos personalu. Be to, 8.2 punkte projekto vadovui numatyti dideli įgaliojimai pasirenkant personalą.

- 103 Komisija nepateikė atitinkamų, jos manymu, projekto grupei priskirtinų darbo vietų, kurios skirtųsi nuo ieškovų darbo vietų, kompetencijos, kvalifikacijos, funkcijų ir atsakomybės apibrėžimų, bet iš esmės siekė pabrėžti, kad ieškovai nesudarė projekto grupės dalies. Atsakovė nurodė tik tai, kad JET taryba nuo pat pradžių nusprendė, jog projekto grupė neapima gamybinio personalo.
- 104 Taigi, išskyrus šią išimtį, neatrodo, kad projekto grupė būtų laikoma hierarchinio pobūdžio ar apibrėžtos profesinės kompetencijos grupe.
- 105 Pirma, 8.2 straipsnis, susijęs su projekto grupės sudėtimi, kuris rekomenduoja „atitinkamo lygio“ fizikų, inžinierių ir administratorių darbo vietų atžvilgiu užtikrinti projekto, kaip Bendrijos projekto, pobūdį, leidžia *a contrario* daryti išvadą, kad projekto grupėje buvo įvairaus lygio pareigos. Be to, Komisija sutiko, kad projekto grupę taip pat sudarytų administracinis personalas, neapsiribojant vadovaujančiu personalu.
- 106 Antra, net jei pagal metinių JET ataskaitų, kurių ištraukos buvo pateiktos bylos medžiagoje, skyrių „Personalas“ darbuotojų grupė, priklausanti projekto grupei (*team posts*), kurią sudaro laikinieji tarnautojai, įdarbinti pagal EAEB sutartį (pagal įstatų 8.5 straipsnį personalas, kuriuo bendrąją įmonę aprūpina ne UKAEA, bet kiti tos įmonės nariai), skiriasi nuo UKAEA ir Komisijos personalo (priklausančio Komisijos generaliniam mokslo tyrimų ir plėtros direktoratui) ir nuo sutartinio personalo (*contract posts*), nesančio projekto grupės nariais (*non team posts*), neatrodo, kad šis suskirstymas, padarytas dėl biudžeto, atitinka funkcinių dviejų skirtingų kompetencijos rūšių atskyrimą. Iš šių ataskaitų taip pat matyti, kad

sutartinis personalas buvo įdarbintas, *inter alia*, projekto grupėje į inžinierių darbo vietas, aiškiai nurodytas minėtame 8.2 straipsnyje, ir kad, pavyzdžiui, braižytojo ar informatiko pareigas galėjo užimti projekto grupei priklausantis arba nepriklausantis personalas.

- 107 Be to, atsižvelgiant į programos mokslinį ir technologinį sudėtingumą, pabrėžiamą 8 punkte minėto Sprendimo 78/471 preambulėje, projekto grupė, kuri padeda projekto direktoriui vykdyti pareigas (8.1 straipsnis), be kita ko, susijusias su projekto plėtros plano vykdymu (7.2 straipsnis), yra svarbiausia bendrosios įmonės sudėtinė dalis, apimanti žmogiškuosius resursus, būtinus įgyvendinti programą.
- 108 Neatrodo, kad projekto grupė buvo nelanksti ir iš anksto nustatyta kategorija, kuriai akivaizdžiai netiko ieškovų darbas ir kvalifikacija, arba kad bendrosios įmonės viduje buvo griežtas ir pastovus užduočių suskirstymas į projekto grupės užduotis, atliekamas tik projekto grupės narių, ir į kitas užduotis, nepriklausančias projekto grupei. Priešingai, reikia konstatuoti, kad ji apėmė skirtingų kvalifikacijų ir įvairių hierarchijos lygių mokslinį, techninį ir administracinį personalą.
- 109 Taigi sąvoka „projekto grupė“ Sprendimo 78/471 prasme turėtų būti aiškinama kaip visuma funkcijų, skirtų įgyvendinti EAEB programą „*Fusion*“.
- 110 Dėl sąvokos „kitas personalas“ paminėtina, kad JET įstatų pirminė redakcija nurodo dvi projekto grupės personalo kategorijas: personalas, kuriuo aprūpina bendrosios įmonės nariai, ir „kitas personalas“ (8.1 straipsnis). Juose taip pat numatyta (8.5 straipsnis), kad išskyrus UKAEA personalą, išsaugantį savo statusą, ir kurio

padėtis nuo 1991 m. gruodžio 19 d. minėtu sprendimu *Altmann ir kt. prieš Komisiją* buvo pripažinta diskriminuojančia, projekto grupės personalas, kuriuo bendrąją įmonę aprūpina jos nariai, ir asmenys, priklausantys šiame straipsnyje minėtai kategorijai „kitas personalas“, buvo įdarbinti laikiniaisiais tarnautojais pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

- 111 Kategorija „kitas personalas“ apibrėžiama tik atsižvelgiant į JET įstatuose numatytą įdarbinimo būdą. Be to, kaip buvo minėta 102 punkte, yra nesutariama ne dėl pareigos pagal minėtus įstatus įdarbinti „kitą personalą“ sudarant laikinųjų tarnautojų sutartis, o dėl to, ar ieškovai, kaip faktiškai esantys projekto grupės nariai, turėjo būti įdarbinti numatytais sąlygomis tam, kad būtų priskirti šiai kategorijai.
- 112 Komisija ir Taryba nurodo, kad JET įstatuose numatyta galimybė įdarbinti „kitą personalą“ pagal laikinųjų tarnautojų sutartis niekada nebuvo pasinaudota ir kad Bendrijos institucijos, galinčios sudaryti turto ir paslaugų pirkimo sutartis, turi teisę spręsti dėl projekto grupės įdarbinimo pakeitimo. Jos neturi jokių teisinių įsipareigojimų įdarbinti „kitą personalą“ pagal laikinųjų tarnautojų sutartis.
- 113 Iš tikrųjų Bendrijos institucijos turi didelę diskreciją pasirinkti priemones, tinkamiausias patenkinti jų personalo poreikį (1989 m. vasario 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van der Stijl ir kt. prieš Komisiją*, 341/85, 251/86, 258/86, 259/86, 262/86 ir 266/86, 222/87 ir 232/87, Rink p. 511, 11 punktas), ypač įdarbinant laikinuosius tarnautojus (1998 m. lapkričio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Fabert-Goossens prieš Komisiją*, T-217/96, Rink. FP p. I-A-607 ir II-1841, 29 punktas). Tai ypač būdinga bendrųjų įmonių organizavimui ir veikimui (minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją* 154 punktas).

- 114 Tai, kad JET įstatai numatė „kito personalo“ įdarbinimą pagal laikinųjų tarnautojų sutartis, neįpareigojo Komisijos juos įdarbinti šiuo būdu, jei tai neatitiko projekto grupės poreikių. Bendrosios įmonės vadovybė turėjo visišką veikimo laisvę nustatyti, kokią projekto grupės dalį turėtų sudaryti kiekvienos iš įstatų 8.1 straipsnyje paminėtų dviejų kategorijų personalas (personalas, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai ir kitas personalas), ir turėjo įrašyti savo pasirinkimą į etatų sąrašą, pateikiamą metiniame biudžete. Ji taip pat galėjo kreiptis į įdarbinimo ir paslaugų teikimo įmones, kad būtų atliktos įvairios užduotys, būtinos bendrosios įmonės veikimui, nenumatytos pagal sutartis (minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 14 punktas), ir kurias projekto grupė turėjo atlikti vadovaujama projekto direktoriaus.
- 115 Tačiau JET vadovybė negalėtų sudaryti tokių sutarčių su įdarbinimo ar paslaugų teikimo įmonėmis, siekdama išvengti įstatų nuostatų taikymo (1985 m. birželio 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Klein prieš Komisiją*, 123/84, Rink. p. 1907, 24 punktas ir minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 11 punktas). Iš tikrųjų sutartimis Bendrijos institucijoms suteiktos funkcijos negali būtų patikėtos išorės įmonėms, bet privalo būti atliktos personalo, kuriam taikomi įstatai (minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 13 ir 14 punktai).
- 116 Iš Sprendimo 78/471, minėto 8, 107 ir 109 punktuose, išplaukia, kad JET projektas sudarė svarbų etapą vykdant EAEB programą „Fusion“, kuris dėl savo mokslinio ir technologinio sudėtingumo bei svarbos Bendrijos ilgalaikiam žaliavų tiekimui ir finansinių išteklių bei personalo, būtinų jo realizacijai, užtikrinimui, pateisina bendrosios įmonės sukūrimą. Toks projektas, kurio įgyvendinimą užtikrina įstatuose numatyta JET projekto grupė, kaip nurodyta 107 punkte, priklauso užduotims, minėtoms 1 ir 2 punktuose, kurios Bendrijai patikėtos EAEB sutartimi.

- 117 Todėl tokiu atveju, kai bendrosios įmonės JET viduje yra ginčijamos sutartimis Bendrijos institucijoms suteiktos funkcijos, teismo praktikos minėtame sprendime *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* prasme tuo atveju, kai šių funkcijų negalėjo atlikti personalas, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai, jas galėjo atlikti tik pagal laikiniams tarnautojams taikomą tvarką, numatytą Tarnautojų įdarbinimo taisyklėse, įdarbintas „kitas personalas“, kaip buvo reikalaujama pagal JET pirminius įstatus.
- 118 Reikia nustatyti, ar, nepaisant ieškovų teisinės ir biudžetinės padėties, jie laikytini, atsižvelgiant į patikėtas funkcijas, projekto grupės, numatytos įstatų 8 straipsnyje, nariais.
- 119 Taigi Komisijos, palaikomos Tarybos, argumentas, pagal kurį ieškovai neturėjo jokio teisinio ryšio su bendrąja įmone JET ir niekada nebuvo laikomi projekto grupės, kurioje niekada nebuvo įdarbinamas kitas personalas, nariais, yra netinkamas, nes reikia aiškiai nustatyti, ar ieškovai teisėtai nebuvo priskirti projekto grupei, atsižvelgiant į visas dėl to atsiradusias pasekmes tarnybai.

Dėl funkcijų, kurias atliko ieškovai JET

- 120 Šalys nesutaria dėl užduočių, kurias atliko ieškovai bendrojoje įmonėje JET, pobūdžio. Suinteresuotieji asmenys nurodo, kad dėl savo kvalifikacijos, funkcijų ir atsakomybės, jie faktiškai buvo projekto grupės nariai. Tačiau Komisija tvirtina, kad suinteresuotieji asmenys pateko į kitą darbuotojų kategoriją, sudarytą iš darbuotojų, nesuskirstytų pagal darbo pobūdį, kurių užduotys, pervačius suinteresuotųjų asmenų, daugelio iš jų atžvilgiu neatitiko projekto grupės narių užduočių.

121 Iš bylos medžiagos, ir ypač iš ieškovų pareigų klasifikavimo, pateikto atsiliepimo į ieškinį priede, išplaukia, kad jie užėmė 37 technikų, 23 inžinierių, 18 braižytojų, 10 brigadų ar grupių vadovų, 5 skyriaus tarnautojų, 1 apsaugos darbuotojo ir 1 suvirintojo pareigas. Taigi ieškovų pareigos ir kvalifikacijos, kurių sąrašą pateikia Komisija, yra savo pobūdžiu ir lygiu analogiškos projekto grupės narių pareigoms ir funkcijoms. Be to, Komisija 2003 m. gegužės 8 d. posėdyje pripažino, kad nebuvo esminių skirtumų tarp projekto grupės narių ir ieškovų, jų kvalifikacija ir profesinė patirtis buvo panaši, tačiau personalo, šiuo atveju ieškovų, įdarbinimo būdą „užpildyti spragas“ lėmė administraciniai motyvai.

122 Šių funkcijų panašumą patvirtina JET organizacinė struktūra. 1997 metų JET pavyzdinė pareigų knyga rodo, kad sutartiniam personalui yra atstovaujama daugelyje JET skyrių, neatskiriant jo nuo projekto grupės narių, ir jis užima pareigas, kurių pavadinimas kartais tapatus kolegų pareigų pavadinimui. Be to, iš šios organizacinės struktūros matyti, kad keturiais atvejais „*Finance service*“ (finansų skyrius), „*Quality Assurance Group*“ (kokybės užtikrinimo grupė), „*Remote Handling Group*“ (distancinio valdymo grupė) ir „*Magnet Systems Group*“ (magnetinių sistemų grupė) tarnybos ar grupės vadovai buvo paskirtas iš sutartinio personalo.

123 Be to, yra aišku, kad kai kurie iš ieškovų užėmė projekto grupėje atsakingas pareigas. Kai kurių iš jų paminėjimas JET organizacinėje struktūroje ar kituose bendrosios įmonės dokumentuose yra papildomas įrodymas, kad suinteresuotieji asmenys buvo veiksmingai integruoti į šią grupę. Be to, Komisija patvirtino, kai kurių ieškovų mokslinį indėlį į kai kurias metines ataskaitas apie JET plėtrą.

124 Atskiri kai kurių ieškovų, ėjusių administracines ar technines pareigas, atvejai, ar konkretus suvirintojo atvejis, negali turėti įtakos minėtiems argumentams, nes

projekto grupė pasirodė nesanti iš anksto nustatyta, pastovi ir apibrėžta, kaip buvo pirmiau nurodyta, ir kad ieškovų užimamos pareigos turėjo atitikmenis vienu ar kitu JET programos vykdymo momentu. Suvirintojo atveju, į kurį buvo specialiai atkreiptas dėmesys 2003 m. gegužės 8 d. posėdyje, Komisija nepaneigė, kad jis buvo savo srities ekspertas ir kad kiti projekto grupės nariai turėjo analogiškas funkcijas.

125 Be to, ieškovų įdarbinimo procedūros nežymiai skiriasi nuo taikomų UKAEA personalui ir kitiems bendrosios įmonės nariams. Iš 2003 m. vasario 19 d. Komisijos laiške, kuriuo atsakoma į rašytinį Pirmosios instancijos teismo klausimą, pateiktų paaiškinimų matyti, kad vieni ir kiti buvo atrinkti JET vadovybės ir dalyvavo pokalbyje. Vienintelis skirtumas yra tas, kad personalas, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai, buvo skiriamas JET direktoriaus, o sutartinio personalo atveju suinteresuotiesiems asmenims įdarbinti buvo reikalingas jo pritarimas bei JET vykdomojo komiteto sutikimas.

126 Iš individualių ar kolektyvinių sutarčių, sudarytų tarp bendrosios įmonės JET ir trečiųjų įmonių, sąlygų matyti, kad ieškovų darbo sąlygas nustatė JET vadovybė, jie buvo jai pavaldūs ir turėjo laikytis bendrajai įmonei taikomų taisyklių (tipinės individualios sutarties 3 straipsnis ir tipinės kolektyvinės sutarties 5 straipsnis). Ieškovai tvirtina, ir jiems neprieštaraujama, kad jų darbo sąlygas tiek dėl organizavimo, tiek dėl darbo turinio ir metodų nustatė bendrosios įmonės JET vadovybė.

127 JET veiklos ataskaitos patvirtina glaudų sutartinio personalo bendradarbiavimą su projekto grupe bei tai, kad projekto grupės užduotys galėjo būti patikėtos tiek šios grupės nariams, tiek sutartiniam personalui. 1981 metų ataskaitoje, po to, kai joje buvo paminėtas augantis projekto grupės narių skaičius, nurodyta (p. 14), kad: „tam

tikro personalo, ypač inžinierių ir technikų, įdarbinimas lieka sudėtingas, nors padėtis pagerėjo antrajame pusmetyje po britų personalo įdarbinimo inžinieriais ir technikais. Vis dėlto yra būtina įdarbinti dar labai daug sutartinio personalo“.

- 128 Iš bylos medžiagos matyti, kad sutartinis personalas patenkindavo nuolatinį kiekybiškai svarbų JET projekto žmogiškųjų resursų poreikį visą bendrosios įmonės gyvavimo laikotarpį.

Dėl projekto grupės personalo poreikio

- 129 Taigi JET taryba, kuri iš pradžių nusprendė skirti sutartinį personalą vykdyti kvalifikuoto gamybinio ir techninio personalo pareigas, kaip minėta 103 punkte, vėliau išplėtojo šį sumanymą grupių, dirbančių pagal sutartis, atžvilgiu. Komisija savo atsiliepime į ieškinį patikslino, kad bendroji įmonė turėjo sudaryti sutartis tam, kad apsirūpintų sutartiniu personalu, kai JET narės pagal įstatus negalėjo aprūpinti projekto grupės reikiamu moksliniu, techniniu ir administraciniu personalu. Pirmosios instancijos teismas minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją* 100 punkte nusprendė, kad po „sutarties dėl priimančios organizacijos suteikiamos pagalbos, dėl kurios derėtasi 1987 metais ir kurią 1988 metais ratifikavo JET valdyba, išaiškinimo, daugelis paslaugų, teikiamų pagal minėtą sutartį priimančios organizacijos, nuo to laiko buvo teikiamos pagal komercines sutartis, sudarytas remiantis konkurso rezultatais“.

- 130 Sutartinis personalas buvo įdarbinamas pagal individualias arba grupines (visi darbuotojai) sutartis 28 ir 29 punktuose numatyta tvarka. 53 ieškovai buvo įdarbinti pagal individualias sutartis ir 42 – pagal grupines. Todėl biudžetinės šitaip įdarbintų tarnautojų darbo vietos buvo įtrauktos į etatų sąrašus ir pažymėtos kaip nesusijusios su projekto grupe.
- 131 Ištraukos iš 1981, 1986, 1989, 1990 ir 1998 metų JET metinių ataskaitų, taip pat 1987 metų Audito rūmų ataskaita apie JET rodo sutartinio personalo, samdomo trečiųjų įmonių, sudariusių sutartis su JET ir aprūpinančius bendrąją įmonę darbuotojais visą jos gyvavimo laikotarpį, kiekybinę svarbą.
- 132 Iš šių ataskaitų skyriaus „Personalas“ išplaukia, kad personalas, nesudarantis projekto grupės, įdarbintas pagal sutartis, kurios skyrėsi nuo projekto grupės personalo sutarčių, sudarė svarbią personalo, dirbančio projekte, etatų dalį, pavyzdžiui, 37 proc. 1986 metais ir 48 proc. 1998 metais.
- 133 1986 metų ataskaita pažymi „būtinybę įdarbinti sutartinį personalą, kad būtų patenkintas darbuotojų poreikis“, ir po šio pastebėjimo nurodo: „kadangi patvirtintas grupės darbo vietų skaičius išliko 165 (pagal EAEB sutartį), atitinkamai 260 darbo vietų ir 19 darbo vietų, perkeltų iš UKAEA ir (Komisijos mokslo tyrimų ir plėtros generalinio direktorato) „*Fusion*“ programos, JET taryba patvirtino 210 naujų darbo

viety, į kurias įdarbinama pagal sutartis, taigi darbo vietų skaičius padidėjo 44 vietomis ankstesniųjų metų atžvilgiu“. Ataskaitoje priduriama:

„Į darbo vietas pagal sutartis priimami įmonių ir kitų organizacijų darbuotojai, kuriais aprūpinama šių įmonių ir JET sutarčių pagrindu.“

134 1987 metų Audito rūmų ataskaitoje pažymėti leistini etatai, iš kurių 449 projekto grupės darbo vietos ir 231 darbo vietos, į kurias priimama pagal sutartis, ir užimtos darbo vietos, iš kurių 372 projekto grupės darbo vietos ir 259 darbo vietos, į kurias priimama pagal sutartis. Ta pati ataskaita nurodo, kad sutartinis personalas nebuvo tiesiogiai susijęs su bendrąja įmone JET, o įdarbintas įmonių, konkurso tvarka sudariusių sutartis su bendrąja įmone. Audito rūmų prašymu bendrosios įmonės vadovybė personalo išlaidose pažymėjo išlaidas, skirtas tarnautojams įdarbinti pagal sutartis.

135 2003 m. vasario 19 d. laiške, minėtame 125 punkte, Komisija patvirtino JET ataskaitose nurodytus statistinius duomenis, susijusius su biudžetinėmis ir užimtomis darbo vietomis projekto grupėje ir už jos ribų, t. y. darbo vietomis, į kurias priimama pagal sutartis, trejų metų – 1986, 1989 ir 1998 – atžvilgiu.

Metai	1986		1989		1998	
	biudžetinės	užimtos	biudžetinės	užimtos	biudžetinės	užimtos
Darbo vietos grupėje	444	384	470	383	nėra duomenų	242,5
Darbo vietos, į kurias priimama pagal sutartis	210	229	210	242	nėra duomenų	255

136 Taigi masiniu JET vadovybės sutartinio personalo, būtent ieškovų, įdarbinimu, tam kad būtų patenkintas personalo poreikis, kurio bendrosios įmonės JET narės negalėjo patenkinti, kaip buvo minėta 129 punkte, buvo siekiama įvykdyti projekto grupei paskirtas užduotis. Metinės JET ataskaitos akivaizdžiai parodė pasikartojančius šio pobūdžio bendrosios įmonės sunkumus; pvz., 1981 metų ataskaita, paminėta 127 punkte, nurodo inžinierių ir technikų atvejį. Iš minėtų ataskaitų matyti, kaip visu JET gyvavimo laikotarpiu vykdomas masinis ir pasikartojantis sutartinio personalo įdarbinimas padėjo įveikti šiuos sunkumus. 135 punkte pateiktoje lentelėje matyti, kad ne visada buvo galima užpildyti biudžete numatytas projekto grupės darbo vietas ir jos buvo užpildomos sutartiniu personalu.

137 Be to, daugelis ieškovų JET projekte dalyvavo ilgą laiką. Iš 95 ieškovų 51 bendrojoje įmonėje dirbo daugiau nei 10 metų, 20 iš jų – daugiau nei 15 ir 11 – daugiau nei 20 metų. 12 iš 18 braižytojų JET projekte dirbo daugiau nei 17 metų. 33 iš 37 technikų ir 14 iš 23 inžinierių ten dirbo 7 metus. Kaip buvo pirmiau nurodyta, metinės suinteresuotųjų asmenų sutartys buvo atnaujinamos. Ieškovai nurodo, ir jiems neprieštaraujama, kad JET vadovybė vienam ar kitam iš jų dažnai siūlė darbą ir vėlesnį sutarties atnaujinimą. Ilgalakis personalo, turinčio specialią kvalifikaciją, dalyvavimas patvirtina, kad jie tenkino nuolatinį personalo poreikį ir atliko svarbias JET projektui užduotis.

138 Iš viso to matyti, kad ieškovai atlikdavo užduotis, lygiavertes tomis, kurias galėjo atlikti projekto grupės nariai, ir kad jų įdarbinimo tikslas buvo užpildyti personalo, kuriuo aprūpinti turėjo bendrosios įmonės narės, trūkumą, egzistavusį visą JET programos laikotarpį.

139 Be to, 2003 m. gegužės 8 d. posėdyje Komisija pripažino, kad ieškovai atliko didelį darbą JET projektui, kuris buvo svarbus mokslo tiriamasis EAEB projektas. Tačiau atsakovė teigia, jog tam, kad būtų taikoma teismo praktika, kylanti iš minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją*, būtina, jog nagrinėjamos funkcijos būtų priskiriamos Bendrijos viešajai tarnybai, nes kalbama apie atitinkamas užduotis, kurias galėtų atlikti tik Bendrijos tarnautojai. Komisijos pateiktas aiškinimas nukrypsta nuo Teisingumo Teismo nustatytų kriterijų. Iš tikrųjų šios bylos ir minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* prasme funkcijos, kurias atliko projekto grupės nariai, dalyvavę tiesiogiai, o ne papildomai įgyvendinant Bendrijos reikšmės programą, dėl kurios pagal EAEB sutartį buvo sukurta bendroji įmonė, laikytinos funkcijomis, susijusiomis su EAEB patikėtu mokslo tiriamuoju darbu, ir patenka į Nuostatų reguliavimo sritį, kaip numatyta JET įstatų 8 straipsnyje.

140 Galiausiai, atsižvelgiant į sutartinio personalo atliekamas funkcijas ir didelę jo užimamų darbo vietų dalį per visą bendrosios įmonės gyvavimo laikotarpį, galima pagrįstai tvirtinti, kad JET projekto nebūtų galima tinkamai vykdyti be sutartinio personalo. Skirtumas tarp projekto grupės narių ir kito personalo nėra patvirtintas funkcinis skirtumas tarp dviejų darbo vietų kategorijų. Būtina konstatuoti, kad šis skirtumas atsirado pažeidžiant JET įstatus, siekiant išvengti suinteresuotųjų asmenų įdarbinimo laikiniais tarnautojais pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas, kaip numatė minėti įstatai.

Dėl neteisėto elgesio

141 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad ieškovai atlikdavo labai svarbias užduotis bendrojoje įmonėje JET, atitinkančias tas, kurias atlikdavo kiti projekto grupės nariai, su kuriais kartu dirbo. Taigi *de facto* jie buvo projekto grupės nariai. Todėl ieškovai pagal JET įstatus turėjo būti įdarbinti kaip „kitas personalas“, sudarantis projekto

grupę, kaip nurodyta 100 punkte. Įdarbinant juos pagal sutartis, tarpininkaujant trečiosioms įmonėms, nukrypstama nuo procedūros. Tai atskleidžia ilgalaikę diskriminaciją suinteresuotųjų asmenų atžvilgiu, dėl kurios Komisija ir Taryba nepateikė jokie pateisinimo, suderinamo su taikytinu reglamentavimu.

- 142 Nepasiūlydama ieškovams laikinųjų tarnautojų sutarčių ir taip pažeisdama JET įstatus, Komisija, vykdydama savo administracines funkcijas, pažeidė teisę, kurią suinteresuotiesiems asmenims suteikė minėti įstatai. Šis elgesys, dėl kurio tie asmenys pateko į diskriminuojančią teisinę padėtį projekto grupės tikrųjų narių atžvilgiu visą JET bendrosios įmonės gyvavimo laikotarpį, yra atitinkamos Bendrijos institucijos neteisėtas elgesys. Šitoks neteisėtas elgesys užtraukia Bendrijos atsakomybę.

Dėl 1988 metais padarytų JET įstatų pakeitimų

- 143 1998 metų spalio mėnesį pasirodęs įstatų pakeitimas, panaikinęs 8 straipsnyje minimą sąvoką „kitas personalas“ (žr. 26 punktą), neturi įtakos ankstesniam vertinimui. Jis negalėjo paveikti suinteresuotųjų asmenų, kurie pirmą kartą buvo įdarbinti anksčiau, padėties, kaip nurodyta 27 punkte. Be to, daugelis ieškovų iki projekto pabaigos dirbo bendroje įmonėje JET, kuri jų tarnybos nebandė nutraukti.
- 144 Nesant būtinybės priimti sprendimą dėl 89 punkte ieškovų pateikto prieštaravimo dėl teisėtumo, pakanka priminti, kad Bendrijos institucijos visada turi galimybę, neperžengdamos biudžeto ribų, įdarbinti laikinuosius tarnautojus pagal Tarnautojų

įdarbinimo sąlygos bei atnaujinti esamas sutartis. Atsižvelgiant į tai, kad ginčijamos funkcijos atitiko pagrindines JET projekto užduotis, priklausančias bendrosios įmonės veiklai ir įtrauktas į etatų sąrašą, kaip buvo pirmiau konstatuota, nebuvo galima teisėtai naudotis išorės įmonių paslaugomis (minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 11 ir 14 punktai).

- 145 Taigi, nors 26 punkte minėti pakeisti JET įstatai, įsigalioję 1998 m. spalio 21 d., nebeįtvirtino kaip pirminiai įstatai „kito personalo“ kategorijos ir jo įdarbinimo laikiniais tarnautojais būdo, vis dėlto, kaip ir anksčiau, pagrindinėms projekto užduotims vykdyti tuo atveju, kai jų negalėjo atlikti personalas, kuriuo aprūpinti turėjo bendrosios įmonės nariai, kaip nurodyta pakeistų įstatų 8.3 punkte, turėjo būti taikomos Tarnautojų įdarbinimo sąlygos, į kurias, be to, nukreipė pakeisti įstatai personalo, kuriuo buvo aprūpinta, atžvilgiu.
- 146 JET įstatų pakeitimai nesudarė kliūčių tam, kad su ieškovais būtų sudarytos laikinųjų tarnautojų sutartys pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas, kaip ir turėtų būti, atsižvelgiant į jų funkcijas. Kadangi pasikeitus įstatams tokios sutartys nebuvo sudarytos, darytina išvada, kad neteisėtas elgesys ieškovų atžvilgiu, nustatytas 142 punkte, išliko iki JET projekto pabaigos.

Dėl priešastinio ryšio

Šalių argumentai

- 147 Komisija tvirtina, kad ieškovų įdarbinimas laikiniais tarnautojais, jeigu būtų surengta „kito personalo“ įdarbinimo laikiniais tarnautojais procedūra, nebūtų

garantuotas, nes jie turėtų patenkinti atitinkamas įdarbinimo sąlygas, ir tikimybė laimėti per tokią atrankos procedūrą yra apie 25 %. Atsakovė priduria, kad suinteresuotieji asmenys, kuriems nebuvo taikoma projekto grupės nariams taikoma atrankos procedūra, niekada nepateikė paraiškų dalyvauti atrankoje į laisvas darbo vietas projekto grupėje, ir tai leidžia manyti, kad jie neturėjo būtinos kvalifikacijos. Komisija daro išvadą, kad nėra priežastinio ryšio tarp neteisėto elgesio ir nurodytos žalos.

- 148 Ieškovai tvirtina, kad jie atliko tas pačias užduotis kaip projekto grupės nariai, turėjo panašią kvalifikaciją ir kai kurie iš jų vykdė atsakingas pareigas grupėje ar pakeisdavo jos narius, palikusius JET, todėl turėjo visas galimybes būti įdarbinti laikiniais tarnautojais. Ieškovai priduria, kad daugelis iš jų dirbo JET visą darbo laiką ir labai ilgai, todėl akivaizdu, kad jų darbas tenkino bendrosios įmonės vadovybę.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 149 Tam, kad būtų patvirtintas priežastinis ryšys, iš esmės būtina įrodyti tiesioginį ir tikrą priežastinį ryšį tarp atitinkamos Bendrijos institucijos padarytos klaidos ir nurodytos žalos (1999 m. rugsėjo 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hautem prieš EIB*, T-140/97, Rink. FP p. I-A-171 ir II-897, 85 punktas).

- 150 Tačiau ginčiuose, kylančiuose pagal Nuostatus, teismo praktikos reikalaujamas priežastinio ryšio tikrumo laipsnis yra pasiektas, kai Bendrijos institucijos neteisėtas elgesys nebūtinai aiškiai atėmė iš asmens darbą, nes suinteresuotasis asmuo niekada negalėtų įrodyti, kad turėjo tokią teisę, bet realią galimybę būti įdarbintam pareigūnu ar tarnautoju, ir dėl to jis patyrė materialinę žalą, praradęs pajamas. Kadangi

konkrečiu atveju atrodytų labai tikėtina, kad jeigu būtų laikomasi teisės aktų, Bendrijos institucija būtų įdarbinusi tarnautoją, teorinis netikrumas, susijęs su sistemingai vykdomomis procedūromis, nedaro kliūčių faktiškai atlyginti realią žalą, kurią patyrė suinteresuotasis asmuo dėl to, kad iš jo buvo atimta teisė dalyvauti atrankoje užimti tam tikras pareigas, patenkančias į Nuostatų taikymo sritį, kurias užimti jis turėjo visas galimybes.

- 151 Šioje byloje teisė į žalos atlyginimą gali būti pripažinta, jei ieškovai įrodys, kad jie prarado aiškią galimybę dirbti JET projekte pagal Nuostatus ir dėl to patyrė materialinę žalą (minėto sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* 28 ir 29 punktai).
- 152 Kadangi buvo įdarbinama ne pagal Nuostatus, o taikoma kita įdarbinimo tvarka siekiant išvengti laikinųjų tarnautojų įdarbinimo, priežastinis ryšys tarp neteisėto elgesio ir patirtos materialinės žalos laikomas nustatytu tuo atveju, jeigu suinteresuotieji asmenys prarado realią galimybę būti įdarbinti.
- 153 Tokio požiūrio laikomasi tarnautojų bylose, ypač kai kalbama apie klaidingo naujo paskyrimo poveikio tolesnei atitinkamo tarnautojo karjerai vertinimą (minėto sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* 28 ir 29 punktai).
- 154 Reikia įvertinti, ar ieškovai pagal turimą kvalifikaciją, atliekamas užduotis JET ir sutarčių atnaujinimą turėjo realių galimybių būti įdarbinti laikinaisiais tarnautojais, jei būtų taikomos JET įstatuose nustatytos procedūros.

155 Pirmiau buvo nustatyta, kad ieškovų funkcijos, jų kvalifikacija ir įdarbinimo bei darbo sąlygos buvo panašios į projekto grupės narių, tokiais pripažintų JET vadovybės, funkcijas, kvalifikaciją, įdarbinimo ir darbo sąlygas, kad projekto grupė nebūtų galėjusi vykdyti projekto be sutartinio personalo, kuris sudarė didelę dalį paskirto personalo visą gyvavimo laikotarpį, pagalbos ir kad dėl praktiškai sistemingo suinteresuotųjų asmenų metinių sutarčių atnaujinimo daugelis iš jų dirbo bendrojoje įmonėje labai ilgai.

156 Šios aplinkybės įrodo, kad sutartinis personalas buvo būtinas JET projektui įgyvendinti, kad ieškovai turėjo reikiamą kvalifikaciją užduotims, kurioms jie buvo įdarbinti, atlikti ir kad jų darbas tenkino JET vadovybę, skatindavusią ir patvirtindavusią metinių sutarčių atnaujinimą. Be to, Komisija neįrodė, kad JET personalo poreikį patenkinus laikinųjų tarnautojų sutartimis, kaip numatyta JET įstatuose, ieškovai nebūtų įdarbinti (minėto sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* 28 ir 29 punktai). Taigi ieškovai pakankamai teisiškai įrodė tai, kad dėl neteisėto elgesio jų atžvilgiu jie prarado galimybę būti įdarbinti laikiniais tarnautojais.

157 Nors Komisija tvirtina, kad ieškovai niekada neteikė paraiškų dalyvauti atrankoje į laisvas darbo vietas projekto grupėje, ji neįrodė, pateikdama pranešimą apie laisvas darbo vietas, kad į tokias vietas gali pretenduoti išorės personalas, bei nenurodė jų periodiškumo. Savo atsakyme, minėtame 125 ir 135 punktuose, atsakovė apsiriboja JET etatų vertinimu ir pateikia detalų trylikos asmenų įdarbinimo projekto grupėje pagal darbo sutartis 1989 metais paaiškinimą. Akivaizdu, kad niekada nebuvo pasiūlymų įdarbinti laikiniais tarnautojais į tas darbo vietas, kurias užėmė ieškovai. Priešingai, atrodo, kad „projekto grupės“ darbo vietos buvo „skirtos“ bendrosios įmonės narių personalui, įdarbintam laikiniais tarnautojais pagal EAEB sutartį, Komisijos tarnautojams ir UKAEA personalui, ir labai abejotina, kad kas nors iš sutartinio personalo būtų galėjęs tapti jos nariu.

- 158 Todėl priežastinis ryšys tarp neteisėto elgesio ir patirtos žalos laikomas pakankamai teisiškai nustatytu, kad būtų pateisintas žalos, ieškovo patirtos dėl prarastos realios galimybės būti įdarbintiems laikiniais Europos Bendrijų tarnautojais, atlyginimas.

Dėl žalos

Šalių argumentai

- 159 Ieškovai tvirtina, kad jie patyrė materialinę žalą, susidedančią iš trijų elementų, t y. gryno darbo užmokesčio už laikotarpį, kurio metu kiekvienas dirbo JET projekte, praradimo, ieškovo, dirbusių bendroje JET įmonėje iki projekto pasibaigimo 1999 m. gruodžio 31 d., atžvilgiu gryno darbo užmokesčio, susijusio su kita darbo vieta Komisijoje penkerių metų laikotarpiui arba iki 60 metų amžiaus, jei tai atsitiktų anksčiau, praradimo, ir gryno pajamų iš pensijų pagal Bendrijos pensijų mokėjimo tvarką praradimo.
- 160 Ieškovai nurodė kiekvieno individualaus reikalavimo sumą ir jos apskaičiavimo būdą. Be to, jie prašo žalos ir palūkanų, atitinančių visai atlyginamos žalos sumai taikomą mokestį Didžiojoje Britanijoje, atlyginimo.
- 161 Komisija neigia ieškovo teisę į žalos atlyginimą ir tvirtina, kad net jeigu ji būtų patraukta atsakomybėn, ši atsakomybė galėtų atsirasti tik po minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją* priėmimo.

- 162 Atsakovė nurodo, kad argumentai dėl patirtos žalos yra bendro pobūdžio ir kad finansinių reikalavimų atžvilgiu trūksta tikslumo ir paaiškinimų. Ji tvirtina, kad ieškovų prašymas dėl žalos atlyginimo neatitinka Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 ir 47 straipsnių nuostatų, dėl to yra nepriimtinas.
- 163 Komisija ginčija ieškovų reikalavimų apskaičiavimo būdą. Ji mano, kad ieškovai negali būti prilyginami tarnautojams, įdarbintiems pagal EAEB sutartį, ir kad ieškovų tvirtinimai dėl nurodytų nuostolių negali būti patikrinti. Komisija atmeta žalos, atsiradusios po JET projekto pasibaigimo 1999 m. gruodžio 31 d., atlyginimą. Dėl apmokestinimo ji nurodo, kad egzistuoja neišvengiamas skirtumas tarp darbo vietų, kurioms taikoma nacionalinė teisė, ir darbo vietų, kurioms taikoma Bendrijos teisė, ir kad neaišku, ar Jungtinės Karalystės mokesčių įstaigų požiūriu žalos atlyginimas už tarnybinį nusižengimą yra apmokestinamas.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 164 Atsakovės argumentai dėl prašymų atlyginti žalą priimtinumą yra nepagrįsti. Iš tikrųjų ieškinyje aiškiai ir tiksliai pasakyta, kas sudaro nurodytą žalą, išskiriant pajamų iš darbo užmokesčio, pensijos, kai kurių kompensacijų ir lengvatų praradimus. Jo priede pateikiama pastaba apie žalos apskaičiavimo būdą ir bendra kiekvieno ieškovo nurodytų nuostolių suma. Galiausiai detalus kiekvieno ieškovo reikalavimo dėl nuostolių atlyginimo apskaičiavimas pateikiamas dublike. Atsakovei suteikta galimybė ginčyti šiuos duomenis. Taigi šie reikalavimai yra priimtini (1998 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Coldiretti ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, T-149/96, Rink. p. II-3841, 47–49 punktai ir 1998 m. spalio 29 d. Sprendimo *TEAM prieš Komisiją*, T-13/96, Rink. p. II-4073, 28 ir 29 punktai).

- 165 Ieškovų nurodytą finansinę žalą iš esmės sudaro prarastos pajamos dėl negauto darbo užmokesčio, susijusių lengvatų ir teisės į pensiją, įgytos darbo laikotarpiu JET ar dėl jo, ir prarastos pajamos, susijusios su perspektyvomis vėliau gauti darbo vietą, kurią Komisija būtų galėjusi pasiūlyti po 1999 metų.
- 166 Ši žala atsiranda palyginus finansines darbo sąlygas, kuriomis naudotųsi ieškovai, būdami laikiniais tarnautojais, su sąlygomis, kurias jie turėjo samdomi trečiųjų įmonių. Yra žinoma, kad sutartinio personalo situacija finansiškai mažiau naudinga nei laikinųjų tarnautojų.
- 167 Per JET bendrojoje įmonėje praleistą laikotarpį ieškovų patirta žala atsiranda dėl skirtumo tarp darbo užmokesčių, susijusių lengvatų ir teisių į pensiją, kurias suinteresuotieji asmenys būtų gavę dirbdami JET projekte laikiniais tarnautojais, ir darbo užmokesčių, susijusių lengvatų ir teisių į pensiją, kurias jie gavo dirbdami pagal darbo sutartis.
- 168 Kalbant apie perspektyvas gauti vėlesnę darbo vietą, nurodyta žala susijusi su ieškovo galimybe, pasibaigus JET projektui, gauti pasiūlymą sudaryti laikinojo tarnautojo sutartį. Tokia įdarbinimo perspektyva atrodo labai hipotetinė, nes nėra jokio pagrindo, leidžiančio manyti, kad pasibaigus laikotarpiui bendrojoje įmonėje JET, EAEB reikės pareigų, kurias užėmė ieškovai, ir informacijos, patvirtinančios, kad tarp bendrosios įmonės JET ir Europos termobrاندuolinės sintezės plėtros susitarimo institucijų, minėtų 8 punkte, kurios tęsė ankstesnius bendrosios įmonės tyrimus, egzistuoja struktūrinis tęstinumas. Kadangi žala, susijusi su darbo perspektyvomis po 1999 m. gruodžio 31 d., yra neįrodyta, ieškovų prašymai dėl žalos atlyginimo šiuo atžvilgiu turi būti atmesti.

- 169 Kiekvieno ieškovo žalos atlyginimas turi būti apskaičiuotas pradedant nuo seniausiai sudarytos arba pratęstos sutarties įsigaliojimo momento, kuris negali būti ankstesnis nei penkeri metai prieš pateikiant Komisijai prašymus dėl žalos atlyginimo.
- 170 Pirmosios instancijos teismas remdamasis bylos medžiaga negali nustatyti žalos atlyginimo dydžio kiekvieno ieškovo atžvilgiu. Šalys raginamos susitarti pagal nurodytus principus ir kriterijus.
- 171 Šalys pirmiausia turėtų susitarti dėl pareigų ir laipsnio, kurie atitiktų kiekvieno ieškovo atliktas funkcijas, jei po 169 punkte nurodytos datos jam būtų pasiūlyta laikinojo tarnautojo sutartis.
- 172 Toliau jos turėtų susitarti dėl kiekvieno suinteresuotojo asmens karjeros tinkamo atkūrimo, pradedant jo įdarbinimu ir baigiant 169 punkte nurodytu paskutinių penkerių metų laikotarpiu, atsižvelgiant į vidutinį darbo užmokesčio ir kategorijos, atitinkančių EAEB tarnautojo, pagal galimybę dirbančio JET, darbo užmokestį ir kategoriją, augimą, taip pat į galimą paaukštinimą, kuriuo kiekvienas galėtų pasinaudoti šiuo laikotarpiu pagal panašioje padėtyje esančių EAEB laikinųjų tarnautojų paaukštinimų vidurkį.
- 173 Bendrijos laikinojo tarnautojo ir tarnautojo, dirbančio pagal darbo sutartį, šiuo atveju ieškovų, padėtys lyginamos atsižvelgiant į sumas, atskaičius įmokas, atskaitymus ir kitus mokesčius pagal taikomą teisę. Bendrijos ir Didžiosios Britanijos mokesčių sistema, taikoma nagrinėjamos sumoms, neturi daryti įtakos palyginimo, kurį reikia padaryti tarp sumų atskaičius mokesčius, sąlygoms, turint omenyje, kad Bendrijos pareigūnams ir tarnautojams taikomas apmokestinimas Bendrijų naudai

(1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentas (EEB, EURATOMAS, EAPB) Nr. 260/68, nustatantis apmokestinimo Europos Bendrijų naudai sąlygas ir tvarką (OL L 56, p.8.), iš dalies pakeistas 2002 m. rugsėjo 30 d. Tarybos reglamentu (EB, EURATOMAS) Nr. 1750/2002 (OL L 264, p. 15).

- 174 Žalos dydis turėtų būti skaičiuojamas už laikotarpį, kuris prasidėjo 169 punkte nurodyta data ir baigėsi ieškovui nutraukus darbą JET projekte, jei tai atsitiko iki projekto pasibaigimo 1999 m. gruodžio 31 d., arba projekto pasibaigimo dieną, jei jis dirbo iki JET projekto pabaigos.
- 175 Ieškovai taip pat reikalauja atlyginti mokesį, kuriuo Jungtinės Karalystės mokesčių įstaigos apmokestina tokio pobūdžio žalos atlyginimo sumą, kai kompensuojama Bendrijos padaryta žala.
- 176 Tačiau žalos atlyginimas kiekvienam ieškovui, kuriuo siekiama kompensuoti prarastus darbo užmokesčius ir susijusias lengvatas, nustatytus atskaičius mokesčius, kaip nurodyta 173 punkte, ir kuris ta pačia tvarka apskaičiuotas atsižvelgiant į apmokestinimą Bendrijos naudai, pagal protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų 16 straipsnį turi patekti į mokestinio reglamentavimo, taikomo Bendrijos tarnautojams išmokėtoms sumoms, taikymo sritį. Šis žalos atlyginimas, suprantamas kaip atlyginimas, atskaičius mokesčius, negali vėliau būti apmokestintas nacionaliniais mokesčiais. Papildomo žalos atlyginimo, kompensuojančio tokius mokėjimas, paprastai nebūtų.
- 177 Per šešis mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo šalys privalo susitarti pagal minėtus principus ir kriterijus. Nepasiekusios susitarimo jos per nurodytą laikotarpį pateikia Pirmosios instancijos teismui kiekvieno reikalavimo sumą (žr. tuo pačiu klausimu 1988 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Hamill prieš Komisiją*, 180/87, Rink. p. 6141).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

178 Bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimas atidedamas.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (pirmoji kolegija)

nusprendžia:

1. Iš Komisijos priteisiama atlyginti finansinę žalą, kurią kiekvienas iš ieškovų patyrė dėl to, kad nebuvo įdarbintas Komisijos laikinuoju tarnautoju, kad galėtų dirbti bendrojoje įmonėje *Joint European Torus* (JET).
2. Per šešis mėnesius nuo šio sprendimo priėmimo šalys pateikia Pirmosios instancijos teismui bendru sutarimu nustatytą sumą žalai atlyginti.

3. **Nepasiekusios susitarimo šalys per nurodytą laikotarpį pateikia Pirmosios instancijos teismui kiekvieno reikalavimo sumą.**

4. **Bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimo klausimas atidedamas.**

Vesterdorf

Jaeger

Legal

Paskelbta 2004 m. spalio 5 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

H. Jung

B. Vesterdorf